

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

Studijní program: N 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomika

Analýza podnikání v agroturistice ve vybraném regionu

Analysis of agricultural tourism business in the selected region

DP-EF-KPE-2011-65

LUCIE VANÍČKOVÁ

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Petra Rydvalová, Ph.D.
Katedra podnikové ekonomiky

Konzultant diplomové práce: prof. Ing. Ivan Jáč, CSc.
Katedra podnikové ekonomiky

Počet stran 65

Počet příloh 2

Datum odevzdání 6. květně 2011

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 - školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci, 6. května 2011

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí diplomové práce doc. Ing. Petře Rydvalové, Ph.D. za její cenné rady a pomoc při zpracování této práce.

Abstrakt

Diplomová práce se věnuje analýze podnikání v agroturistice ve vybraném regionu, kterým je Mikroregion Podralsko. První část shrnuje základní pojmy agroturistiky, charakterizuje agroturistiku jako formu cestovního ruchu a popisuje Mikroregion Podralsko, především z hlediska turistických zajímavostí a atraktivit. Dále byl zmapován současný stav v daném oboru a perspektivy jeho dalšího možného rozvoje. Součástí práce je rovněž hodnocení jednotlivých obcí regionu z hlediska dynamika hospodářského rozvoje pomocí faktorové analýzy. Informace vycházejí z dostupných zdrojů na internetu i vtištěné podobě, bylo provedeno osobní šetření a vytvořen dotazník, který zjišťuje zájem turistů o agroturistiku a její formy a povědomí o podnikatelských subjektech v agroturistice. Zjištěná fakta jsou následně použita k závěrečné SWOT analýze. Obsahem práce jsou také návrhy dalšího rozvoje agroturistiky v Mikroregionu Podralsko.

Klíčová slova: agroturistika, analýza, cestovní ruch, Mikroregion Podralsko

Abstract

This diploma work deals with analysis of enterprise in agricultural tourism in the area of Microregion Podralsko. The first part sums up the basic notions of agricultural tourism, presents it as a form of travelling stir and describes this region as a point of view tourists' interest and attraction. In this work the present condition of this sphere was charted and perspective its next possible development too. The work contains the evaluation each village in the term of dynamism of economic development by factor analysis. All information go out from internet resources in printed form too, personal investigation was implemented and the questionnaire which locates the interest in agricultural tourism and review about entrepreneurial subject in it. The founded facts are used for the final SWOT analysis. There are some proposals for next development of agricultural tourism in Microregion Podralsko too.

Keywords: agricultural tourism, analysis, Microregion Podralsko, travelling stir

OBSAH

Úvod	9
1. Agroturistika jako forma podnikání cestovního ruchu	10
1. 1. Charakteristika oboru	10
1. 2. Agroturistika v České republice	14
1. 3. Podnikání v agroturistice	15
1. 4. Podpora venkovské turistiky ze zdrojů EU a od dalších subjektů	18
2. Analýza Mikroregionu Podralsko z hlediska cestovního ruchu	20
2. 1. Charakteristika mikroregionu	20
2. 2. Cestovní ruch v Mikroregionu Podralsko	21
2. 3. Organizace a marketing cestovního ruchu Mikroregionu Podralsko	27
3. Agroturistika v Mikroregionu Podralsko	29
3. 1. Současná nabídka agroturistiky v mikroregionu	29
3. 2. Další farmy a zemědělské podniky vhodné pro agroturistiku	32
3. 3. Srovnání agroturistických zařízení v Mikroregionu Podralsko	34
4. Hodnocení obcí Mikroregionu Podralsko z hlediska hospodářské vypětlosti a využitelnosti pro agroturistiku	37
4. 1. Metoda hodnocení hospodářské úrovně	37
4. 2. Hodnocení jednotlivých obcí Mikroregionu Podralsko	40
4. 3. Porovnání jednotlivých obcí Mikroregionu Podralsko podle oblastí hospodářského rozvoje agroturistiky a zemědělství, ubytovacích možností a dopravní dostupnosti	53
5. Průzkum – dotazníkové šetření	56
5. 1. Popis dotazníku	56
5. 2. Vlastní výzkum	56
5. 3. Zpracování dat, výsledky a vyhodnocení dotazníku	57
6. SWOT analýza podmínek pro agroturistiku v Mikroregionu Podralsko	62
7. Návrhy dalšího rozvoje agroturistiky v Mikroregionu Podralsko	64
Závěr	67
Seznam literatury	68
Přílohy	

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1	Síťový graf pro hodnocení dynamiky hospodářského rozvoje v obci Bělá pod Bezdězem	41
Obr. 2	Hodnocení obcí Mikroregionu Podralsko podle sledovaných oblastí	55

SEZNAM TABULEK

Tab. 1	Hlavní a další podstatné formy cestovního ruchu v jednotlivých vymezených oblastech Mikroregionu Podralsko	25
Tab. 2	Srovnání agrofarem podle ubytovací kapacity	35
Tab. 3	Počet agrofarem na obec	35
Tab. 4	Ubytovací kapacity agrofarem v jednotlivých obcích	36
Tab. 5	Hodnocení obcí ve sledovaných oblastech	54
Tab. 6	Vyhodnocení otázek č. 1, 2, 3, 5 a 6 z dotazníkového průzkumu	58
Tab. 7	Vyhodnocení otázky č. 4 z dotazníkového průzkumu	59
Tab. 8	Vyhodnocení otázky č. 7 z dotazníkového průzkumu	60
Tab. 9	SWOT analýza	63

ÚVOD

S agroturistikou se autorka diplomové práce poprvé setkala v Rakousku na rodinné farmě, kde majitelé v poměrně skromných podmínkách, ale zase v dobré cenové relaci, nabízeli ubytování turistům s možností zapojení se do činností na farmě a stravování založené na produktech farmy. Diplomantka se tedy začala zajímat o to, jak se tomuto oboru daří v České republice a konkrétně v oblasti, kde sama žije, v Mikroregionu Podralsko. Její zájem vyústil v tuto diplomovou práci, ve které se věnuje analýze podnikatelského prostředí v agroturistice ve zmíněném regionu. Snad všechny obce oblasti hlásají záměr podporovat cestovní ruch a řada obcí je turisty hojně navštěvovaná. Může agroturistika jako další rozšíření nabídky turistických aktivit napomoci k hospodářskému rozvoji regionu a životní úrovni občanů v obcích, kde je zachovalá příroda, často díky nedostatečným průmyslovým aktivitám? Jak dalece je tento obor ve vybraném mikroregionu rozvinut? Jaké jsou další možnosti rozvoje, jaká jsou rizika, mají turisté o podobné aktivity zájem? Na tyto a další otázky se diplomantka snaží odpovědět ve své práci.

Záměrem diplomové práce bylo zmapovat současný stav a možnosti dalšího rozvoje agroturistiky v Mikroregionu Podralsko. Cílem práce je analýza podnikatelského prostředí daného oboru ve vybraném regionu a kooperace výsledků analýz. Diplomantka nejprve z dostupných informací charakterizovala agroturistiku jako formu podnikání v cestovním ruchu a Mikroregion Podralsko. Poté se zabývala zjišťováním současné nabídky agroturistických možností v uvedené oblasti. Informace získávala pomocí internetu a dotazováním ve vybraných obcích. Pomocí dotazníku analyzovala zájem o agroturistiku a její formy. Z doposud získaných informací vytvořila seznam farem vhodných pro zavedení agroturistiky. Dalším krokem bylo hodnocení jednotlivých obcí z hlediska hospodářského rozvoje. Informace byly čerpány především z knihy Konkurenceschopnost a jedinečnost obce a z výzkumu TUL, internetu a vlastního lokálního šetření. Diplomantka získané informace porovnávala z hlediska územního rozložení a ubytovací kapacity, poté následovalo porovnání jednotlivých obcí mikroregionu, pro které si autorka vytvořila vlastní metodiku. Syntézou získaných informací je závěrečná SWOT analýza. Na jejím základě autorka diplomové práce navrhuje a upozorňuje na možnosti dalšího rozvoje řešeného oboru v dané oblasti.

1. AGROTURISTIKA JAKO FORMA PODNIKÁNÍ CESTOVNÍHO RUCHU

V této kapitole definuje autora práce agroturistiku jako formu podnikání cestovního ruchu, specifikuje její náplň a formy. Stručně se věnuje historii agroturistiky, popisuje její význam a výhody. Diplomantka se zmiňuje o agroturistice v zahraničí a v České republice, o zavádění agroturistiky do obcí či regionů, o faktorech podmiňujících podnikání v tomto oboru a o podpoře ze zdrojů EU. Informace byly získány z internetových zdrojů a odborné literatury.

1.1 Charakteristika oboru

Agroturistika je součástí venkovské turistiky. Samotný název agroturistika jako speciální východoevropský pojem je úzce spjat s pojmy farmářský turismus či dovolená na selském dvoře. Agroturistiku lze chápat jako způsob trávení volného času na farmách a zemědělských usedlostech. Účelem je poznání života na venkově, seznámení se s prací zemědělců, blízký kontakt se zvířaty, zemědělskými plodinami a přírodou jako celkem. Agroturistika se podílí na udržování a rozšiřování kulturních a sociálních tradic venkova. Jako forma podnikání přináší nejen zemědělcům dodatečné příjmy. Ministerstvo zemědělství ČR definuje agroturistiku ve své příručce slovy Tomáš Václavíka: *"Agroturistika je forma podnikání na fungující zemědělské farmě či ranči, zaměřená na zabavení návštěvníků, s cílem přinášet zemědělcům dodatečný příjem. Agroturistickým aktivitám provozovaným na ekologických farmách se říká ekoagroturistika. Jde o moderní produkt cestovního ruchu, ohleduplný k přírodě a umožňující rozvoj podnikání na venkově."* [20, str. 2]

Náplň agroturistiky

Nejčastější typy vyžití v rámci agroturistiky lze specifikovat následovně:

- Venkovní vyžití (rybaření, lov, jízda na koni, kempování, návštěva obory, pořádání pikniků, trempování, pěší turistika, fotografování, archeologické výpravy, jízda na valníku, saních, lodích a raftech, jízda na běžkách, jízda terénními auty, motorkami, na čtyřkolkách a horských kolech, plavání, horolezectví, lukostřelba apod.)

- Vzdělávací aktivity (naučné stezky, poznávací vyjížďky, kurzy vaření, pěstování a ochutnávka vín, školní exkurze, prohlídky technického zázemí statku, zemědělské výstavy a muzea, farmářské dovednosti, návštěvy zahrad, aranžování květin apod.)
- Zábava (dožínky, vinobraní, festivaly, koncerty, sochařské, malířské a hrnčířské dílny, společenské tance a zábavy, výcvik, zkouška a soutěže psů, dětská zoo apod.)
- Péče o hosty (ubytování, výlety s průvodcem, dětské tábory apod.)
- Přímý prodej (prodej farmářských výrobků, prodej produktů, které si návštěvníci sami vyrobí nebo nasbírají apod.)

Formy agroturistiky

Agroturistika může zahrnovat i návštěvy významných venkovských míst, jarmarků, poznávání zemědělských zvyklostí, dobrovolnou práci na farmě a další aktivity zaměřené na zvýšení zájmu o venkovskou krajinu. Jak už bylo uvedeno, agroturistika je součástí venkovské turistiky. Její zvláštností je kromě zaměření na venkovské prostředí a přírodu rovněž decentralizace ubytovacích zařízení. Turisté jsou zpravidla ubytováni v chalupách, chatách a rodinných domech (pronajaté obytné místnosti), ale i v malých hotelech, penzionech či historických objektech (zrekonstruovaný mlýn, selská stavení apod.). Počet lůžek v hotelu a penzionu by neměl přesahovat 50. [20]

Rozlišují se dvě základní formy agroturistiky [1] :

- Agroturistika na rodinné farmě - turisté jsou většinou ubytováni přímo na farmě nebo v objektech ve vlastnictví či užívání zemědělského podnikatele, mají možnost volného pohybu v provozním prostředí zemědělce, mohou se aktivně účastnit jednoduchých hospodářských prací jako je sušení sena, vybírání brambor, sbírání ovoce, krmení zvířat apod. Jedná se o individuální turistiku, proto je doporučený počet lůžek 10 – 12, což je zároveň počet, který nevyžaduje další pracovní sílu.
- Agroturistika provozovaná zemědělskými podniky – turisté bývají ubytováni v rekreačních objektech, agrohotelech, agropenzionech ve vlastnictví nebo užívání zemědělského podniku, zúčastňují se činností jako je myslivost, honitba, jezdecká škola, rybolov, které mají přirozené zázemí v zemědělském hospodářství. K sepetí s rodinou farmáře u tohoto typu agroturistiky nedochází.

V souvislosti s agroturistikou je často zmiňován pojem ekoagroturistika. Ta je provozována v souladu s ochranou přírody a životního prostředí. Původně byla chápána jako individuální turistika na ekofarmách zaměřená na přijímání vypěstovaných biopotravin a jejich propagaci. V současnosti je vysvětlována jako širší, obecná forma venkovské turistiky, která přispívá k trvale udržitelnému rozvoji venkova, ochraně přírody, životního prostředí, obnově a udržení tradičních kulturních, sociálních a historických hodnot venkovského životního prostoru.

Historie agroturistiky

Poprvé byl tento typ turistiky uveden jako alternativní forma turismu v USA v 60. letech 20. století. Kořeny agroturistiky lze najít v období romantismu v 17. století, kdy došlo k romantizování a obdivování venkova a přírody. Za první republiky a ještě několik let po 2. světové válce bylo v České republice obvyklé jezdit na letní byt na venkov. Důvodem bylo prožít určitý čas v přírodě, jíst domácí stravu a žít v souladu s přírodou. Pro hostitele se jednalo o vítanou možnost přivýdělku. Svou roli v historii agroturistiky sehrála 50. léta 20. století. V tomto období jezdila pracující inteligence pomáhat sklízet úrodu. Často se jednalo i o dobrovolné pobyty. V sedmdesátých a osmdesátých letech 20. století jezdili studenti sklízet chmel a poznávat zemědělství. Celkově se ale období kolektivizace zemědělství podepsalo na rozvoji agroturistiky negativně. Došlo k mnoha změnám, řada zemědělských usedlostí se změnila na rodinné domy nebo zanikla, z chlévů se stávaly dílny a garáže, letní hosté si na venkově kupovali chalupy. Zmizela spousta zavedených farem, zanikla nebo byla omezena mnohá tradiční venkovská a sedlácká řemesla. V současnosti (r. 2011) jsou vytvářeny nové vazby a vztahy, agroturistika je považována za určitý způsob obnovení přerušených tradic. [1]

Význam a výhody agroturistiky

Agroturistika má význam především jako další zdroj příjmů venkovských regionů, čímž přispívá k jejich stabilizaci a následnému rozvoji. Význam lze hodnotit z hlediska všech zapojených subjektů: obce, farmáře a turisty. Pro obce znamená agroturistika finanční přínos, přispívá ke stabilizaci obyvatel a to především mladých rodin, vylepšuje ekonomickou a sociální situaci obce, rozvíjí kulturní a společenské aktivity, podněcuje zájem o rozšíření infrastruktury a zvyšuje celkové povědomí o obci. Rovněž pro farmáře

je agroturistika zdrojem příjmů, umožňuje mu využití volných pracovních sil v rodině, volných ubytovacích kapacit nebo prostorů a pozemků, ztraktivňuje a společensky prezentuje činnost na farmě, motivuje mladé rodinné příslušníky k setrvání na farmě. Turista díky agroturistice může strávit klidnou dovolenou v přírodě, vyzkoušet si různé zemědělské práce, poznat životní styl a filozofii farmářů, sám si opatřit lesní plody, zakoupit čerstvé ovoce, zeleninu a domácí produkty.

Agroturistika na rozdíl od ostatních forem turistiky využívá stávající bytový fond a vybudované objekty, které by často jinak nenašly uplatnění. Rozšiřuje turistické využívání oblasti a vytváří tak předpoklady ekonomického rozvoje regionu. Nezabírá nové plochy v krajině a využívá místní přírodní zdroje, napomáhá ke stabilizaci venkovského obyvatelstva. [1]

Agroturistika v zahraničí

Dlouhou tradici má agroturistika ve vyspělých zemích s ekologicky orientovaným obyvatelstvem. Nejlépe se agroturistice daří v oblastech, kde je turistika všeobecně na výši. V Rakousku je agroturistika převážně organizována jako soukromé podnikání farmářů, jedná se o doplňkovou aktivitu, která má zemědělcům zvýšit příjmy. Nejčastěji jsou turisté ubytováni přímo na selských dvorech, kde jim jsou intenzivně poskytovány různé služby. Ve Švýcarsku se přibližně 40 % farem nachází v horských oblastech a většina z nich se bez turistiky neobejde. Rolníci se cestovnímu ruchu věnují především v zimě, pronajímají místnosti i celé budovy a pracují i na lanovkách, lyžařských vlecích a školách. Agroturistika je rozvinutá rovněž na severu Itálie, ve Francii, ale ubytování na statku či farmě lze snadno najít v celé Evropě. V některých zemích se farmáři snaží přilákat turisty na netradiční využití zemědělských komodit. Například v Británii jsou pro návštěvníky organizovány kurzy vyšlapávání kruhů v obilí či vytváření bludišť v kukuřičných polích. Světovou špičkou v oblasti agroturistiky jsou především Rakousko, Německo a Japonsko.

1. 2. Agroturistika v České republice

V současné době není v České republice ucelený přehled o počtu podnikatelů v této oblasti. Stav zjistitelný ze zdrojů Svazu podnikatelů ČR v agroturistice, Turistické informační kanceláře „Dovolená na chatě“ či nadace ECEAT * neodpovídá nabídce cestovních kancelářů. Kvalifikované odhady předpokládají existenci přibližně 340 podnikatelských subjektů v agroturistice. [1] Nejznámější ubytovací objekty venkovské turistiky se vyskytují především na Šumavě, v jižních Čechách, v Podkrkonoší a v Orlických horách. Soukromí zemědělci vidí v agroturistice budoucnost. Přírodní podmínky jsou v České republice velmi dobré, jednotlivé regiony se od sebe liší nejenom charakterem krajiny, ale i historickým a kulturním vývojem, Česko rovněž nabízí řadu památek, které jsou dobře dostupné. Další výhodou je zachování venkovské architektury.

Obce lze rozdělit na dvě základní skupiny, podle prostředí, ve kterém se nacházejí [1] :

- Obce poptávkového typu – v těchto obcích již existují turistické zajímavosti, které přitahují zájem turistů. Může se jednat o lázně, o obce s historickými památkami, vynikajícími přírodními podmínkami apod. Do těchto obcí již turisté jezdí a agroturistika v takových oblastech pouze rozšiřuje stávající nabídku.
- Obce nabídkového typu – tvoří cca 90 % všech obcí v ČR. Takové obce na své objevení turisty teprve čekají. Případným památkám a krásné krajině chybí odpovídající infrastruktura, vhodné ubytovací kapacity a doplňkové programy.

Podnikatelé v cestovním ruchu vidí situaci poněkud jinak. *"V rámci České republiky je zájem zatím minimální. Důvodem je to, že na rozdíl například od sousedního Rakouska není pro Čechy ekologie zásadním tématem a není v tomto smyslu diskutována a preferována například ani na politické úrovni. Proto o agroturistiku v ČR nejeví velký zájem ani čeští ani zahraniční turisté,"* řekl pro business server Podnikatel.cz Tomio Okamura, viceprezident a mluvčí Asociace českých cestovních kancelářů a agentur. [3]

---

* nadace ECAT = European Centre for Ecology and Tourism, občanské sdružení, hlavním oborem je udržitelný (šetrný) cestovní ruch

1. 3. Podnikání v agroturistice

Zavádění agroturistiky do obce (regionu)

Při zavádění agroturistiky do obce je nutné vždy respektovat její specifické podmínky. Nezáleží jen na připravenosti podnikatelů, důležité je i dosažení souhlasu a spoluúčasti obyvatel obce a obecního zastupitelstva. Obecně platné zásady se dají shrnout do následujících bodů:

- Pro všechny změny v obci je potřeba souhlas a pokud možno i aktivní přístup jejích obyvatel.
- Dobře se připravit na případné konfliktní situace, které sebou zavádění změn přináší, je třeba dbát na dobré sousedské vztahy.
- Při realizaci změn je vhodné se obracet na autority v obci, zaujmout je pro podporu připravovaných změn.
- Snažit se pomocí zpracovaného postupu předcházet selháním. Pro tuto činnost zajistit kvalifikovanou, poradenství schopnou autoritu se znalostí místní poměrů.
- Takto připravený program sledovat, odstraňovat odchylky a program dále rozvíjet.

Zavádění agroturistiky do obcí je závislé na pozitivních vazbách mezi 4mi základními složkami: farmářem, turisty, obyvateli obce a zastupitelstvem obce. Pro všechny zmiňované složky je nutné najít v zavedení agroturistiky do obce konkrétní pozitivní přínos. [1]

Navázat na půlstoletím přerušený proces ubytovávání hostů na rodinných farmách není jednoduché. Oproti minulosti se zvýšila úroveň bydlení na vesnici a dnešním požadavkům na ubytování tak vyhovuje více objektů. Problémem je znovuzavádění zemědělské výroby do bývalých farem a hospodářských usedlostí. Většina začínajících farem má dost starostí se zaváděním samotného zemědělství, úvahy na případný rozvoj agroturistiky bývají odsouvány na pozdější dobu. Na druhé straně rozšíření zemědělských aktivit o agroturistiku umožňuje farmářům dosažení finančního efektu, se kterým je možno počítat při dalším rozvoji farmy.

Vytváření nových, případně rozšiřování činností stávajících podnikatelských subjektů v agroturistice podmiňují tyto faktory:

- Rozhodnutí o založení firmy nebo rozšíření o agroturistiku.
- Posouzení možností trhu.
- Posouzení osobnosti podnikatele.
- Finanční možnosti a rizikové faktory.

Rozhodnutí o podnikání v agroturistice

Rozhodnutí o podnikání v této oblasti by měl předcházet průzkum možností konkrétního venkovského prostředí. Zkušenosti ze zahraničí poukazují na to, že rozvoj nového produktu v odvětví je závislý na rozvoji celého venkovského regionu. Začínající podnikatelé se potýkají s řadou problémů. Ty vznikají nejčastěji při zamýšlené stavební činnosti či rekonstrukci objektů, kdy dochází k nesouladu mezi podnikateli a zástupci obce. Zásadním dokumentem řešícím řadu nedorozumění je územní plán obce, z jeho znalosti by se měly odvíjet podnikatelské záměry. Otázkou je i podpora podnikatelské činnosti a dalšího rozvoje v obci. Pro rozvoj turistiky je třeba zlepšit kvalitu infrastruktury, nejedná se pouze o stav komunikací, ale i o zásobování pitnou a užitkovou vodou, o likvidaci odpadů apod. Dále však záleží na postavení podnikatele, na ohodnocení silných a slabých stránek, možností i rizik zamýšlených aktivit. Zvláště posouzení příležitostí je při podnikání v agroturistice důležité. Proto by si podnikatel měl uvědomit své silné a slabé stránky. Silnou stránkou může být atraktivní přírodní prostředí, křižovatka turistických cest, dopravních komunikací, řeka vhodná ke koupání nebo k rybolovu, schopnosti a dovednosti členů rodiny, finanční zázemí, marketingové dovednosti, chov atraktivních nebo neobvyklých druhů zvířat, ubytování v historickém prostředí a další aktivity. Jsou-li v souladu silné stránky podnikání jednotlivců v obci nebo regionu, vznikne daleko životaschopnější jednotka, která s podporou občanů může podpořit investiční činnost v obci a její další rozvoj. Začínající podnikatel v oblasti agroturistiky by měl zpočátku využít již existujících aktiv, toho, co už má, než začne investovat do čehokoliv jiného bez jistoty zisku. Mezi taková aktiva může patřit jak vybavení farmy a přírodní podmínky, tak i zkušenosti a dovednosti farmáře. Slabou stránkou může být malá přístupnost farmy, špatné hygienické vybavení, nedostatečné zdroje vody, neschopnost organizovat a řídit nebo podnikatel – introvert. [1]

Posouzení možností trhu

Při rozvoji agroturistiky je třeba se rozhodnout, na který úsek trhu se podnikatel zaměří, pro kterou skupinu zákazníků bude rozvíjet a zveřejňovat své služby. Prováděný marketingový průzkum by měl zahrnovat tyto náležitosti:

- Charakteristiku prostředí, kde hosté tráví dovolenou.
- Nabídku možností, která odpovídá potřebám zákazníků.
- Propagaci formou letáčků, jednoduchých brožur apod.
- Trvalý monitoring průběhu agroturistiky a jejich výsledků a vyvození závěrů.

Z článku Agroturistika – nový produkt cestovního ruchu vyplývají i tyto zásady: měla by být dodržována základní segmentace trhu, není vhodné směšovat rodiny s malými dětmi s důchodci a staršími lidmi, sportovně založení lidé se dobře doplňují s milovníky přírody, tělesně postižení vyžadují speciální úpravy zařízení a hosté s dietou mají zase vyšší požadavky na stravu. [1]

Osobnost podnikatele

Důležitá je schopnost podnikatele jednat s lidmi, vytvářet příjemné prostředí zájmu o hosta a jeho potřeby. Host musí mít pocit, že je vítán a hospodář si na něj vždy najde čas.

Pak je vytvořen předpoklad, že se host vrátí a podnik doporučí jako místo příjemného pobytu. Přijetím hostů do domu ztrácí podnikatel a jeho rodina část soukromí, na tuto skutečnost musí být všichni připraveni. Obecně platí, že mezi vlastnosti každého podnikatele by měla patřit houževnatost, pracovitost, vytrvalost, dobrý zdravotní stav a také patřičná kvalifikace v daném oboru podnikání.

Finanční možnosti a rizikové faktory

Dostupnost finančních prostředků se stává problémem každého podnikatele. Optimální je, čerpá-li podnikatel vlastní kapitál. Při nutnosti půjčky či žádosti o dotaci je situace podstatně složitější a klade vysoké nároky na připravenost podnikatelského záměru či projektu. Pokud zemědělec připravuje rozvoj agroturistiky pomocí projektu, musí respektovat základní faktory, mezi které patří cíl projektu, délka turistické sezóny

a počet lůžek. Cíl projektu může být formulován různě, často je vázán na finanční prostředky získané z ubytování, svou roli hraje i společenský faktor. Délka turistické sezóny závisí na přírodních podmínkách oblasti a na požadavcích turistů. Největší zájem je pochopitelně o prázdninové termíny. Důležitý je odhad využití lůžek, hodně záleží na realizaci marketingu, a to především na propagaci – jakým způsobem dá podnikatel o své nabídce vědět případným klientům. Počet lůžek není pevně stanoven, má li ale splňovat požadavek osobního přístupu k hostům, hovoří se o dvanácti. [1]

Cena za ubytování se odvíjí jak od tržních cen, tak od jedinečnosti produktu. V povědomí turistů bývá zafixována poměrně nízká cena jak za ubytování, tak za stravu.

Mezi nejčastější překážky v zavádění agroturistiky patří nevhodné ubytovací podmínky na farmě, nedostatek finančních prostředků, nedostatek času, neznalost právních norem, nedostatek zkušeností a nesouhlas rodiny.

Na farmě může snadno dojít ke zranění návštěvníků, proto je téměř nutností pojištění odpovědnosti. Místa, která turisté navštíví, by měla být popsána z hlediska bezpečnosti a potřebného vybavení pro jejich návštěvu. Vybavení lékárníčkou, nouzovým plánem v případě živelné katastrofy by mělo být samozřejmostí. Rovněž případný styk s hospodářskými zvířaty by měl mít stanovená pravidla. Prostory nepřístupné pro veřejnost je třeba řádně označit.

1. 4. Podpora venkovské turistiky ze zdrojů EU a od dalších subjektů

Venkovská turistika a agroturistika je v České republice podporována v rámci Programu rozvoje venkova v jeho třetí části zaměřené na diverzifikaci zemědělských činností a tvorby nových pracovních míst. Cílem je poskytnout venkovskému obyvatelstvu nové možnosti uplatnění, kromě venkovské turistiky také při obnově tradičních či krajových specialit v rámci mimozemědělské činnosti s cílem zvýšit kvalitu života na vesnici.

Zvyšující se zájem turistů o dovolenou a pobyty na venkově ve spojení s agroturistikou a ekoagroturistikou s využitím současné sítě značených pěších tras, cyklotras a vinařských stezek nabízí venkovským oblastem nové podnikatelské příležitosti. Dotace na tyto aktivity v rámci Programu rozvoje venkova činí 60 - 40 % celkových způsobilých výdajů pro podnikatelské subjekty a 90 % pro neziskové organizace, minimální celkové způsobilé

výdaje na projekt jsou 50 000 korun, projekty financuje ze 75 % EU a z 25 % ČR. Program je určen na období 2007 – 2013. [16]

V ČR mají farmáři možnost sdružovat se ve Svazu venkovské turistiky. Jeho posláním je přispívat k ekonomickému, kulturnímu a společenskému oživení venkova, obnově tradic, údržbě krajiny a ke stabilizaci jeho osídlení. Svaz svým členům pomáhá při rozvoji odborných schopností pro poskytování služeb ve venkovském cestovním ruchu a také s propagací ubytovacích zařízení. [19]

2. ANALÝZA MIKROREGIONU PODRALSKO Z HLEDISKA CESTOVNÍHO RUCHU

Ve druhé kapitole charakterizuje autorka práce Mikroregion Podralsko z fyzicko-geografického a socioekonomického hlediska. Značnou pozornost zaměřuje na podmínky cestovního ruchu ve všech pěti podoblastech mikroregionu. Informace byly čerpány z internetových stránek Mikroregionu Podralsko a z Koncepce rozvoje cestovního ruchu v regionu Podralsko, zpracované Agenturou regionálního rozvoje, která je rovněž dostupná na internetových stránkách Mikroregionu Podralsko.

2. 1. Charakteristika mikroregionu

Mikroregion Podralsko je dobrovolné sdružení 22 obcí převážně Libereckého kraje s přesahem do Středočeského kraje. Dobrovolný svazek obcí „Mikroregion Podralsko“ byl založen v souladu s ustanoveními §49 až §53 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích na setkání pověřených zástupců obcí okresů Česká Lípa, Mladá Boleslav a Liberec dne 11. 10. 2001 ke sdružení sil a prostředků při prosazování záměrů přesahujících svým rozsahem a významem účastnickou obec. [10]

Celková rozloha mikroregionu je 616,9 km². V roce 2008 v něm žilo cca 33 000 obyvatel, hustota osídlení je 50 obyvatel na km², což mikroregion řadí k nejméně osídleným oblastem ČR (průměr je 136 obyvatel/km²). V okrese Česká Lípa leží obce: Bezděz, Bohatice, Brniště, Doksy, Dubá, Dubnice, Hamr na Jezeře, Mimoň, Noviny pod Ralskem, Okna, Pertoltice pod Ralskem, Ralsko, Rokytá, Stráž pod Ralskem, Tachov, Velenice, Velký Valtinov a Zákupy. Jablonné v Podještědí a Osečná patří do okresu Liberec, Bělá pod Bezdězem a Dolní Krupá do okresu Mladá Boleslav. [10]

Nejmenší obcí mikroregionu jsou Bohatice – 393 ha, největší pak Ralsko s rozlohou 17 025 ha – 3. v ČR. Podle počtu obyvatel se dají obce rozdělit do šesti skupin:

- Obce do 200 obyvatel - Bohatice, Dolní Krupá, Tachov, Velenice, Velký Valtinov, Rokytá;

- Obce s 201 – 500 obyvateli- Bezděz, Hamr na Jezeře., Noviny pod Ralskem,
Pertoltice pod Ralskem, Bělá pod Bezdězem, Okna;
- Obce s 501 – 1000 obyvateli - Dubnice, Osečná, Ralsko;
- Obce s 1001 – 2000 obyvateli – Brniště, Dubá;
- Obce s 2001 – 5000 obyvateli - Bělá pod Bezdězem, Jablonné v Podještědí,
Stráž pod Ralskem, Zákupy;
- Obce nad 5000 obyvatel – Doksy, Mimoň. [10]

Mikroregion nemá jednoznačné centrum, nejvíce společných vazeb je spojeno s Mimoní. Krajinný ráz mikroregionu je jedinečný, s významnou geografickou, přírodní i kulturní hodnotou, jeho součástí jsou CHKO Lužické hory a Kokořínsko, množství maloplošných chráněných území, ptáčích oblastí a lokality evropského významu zařazené v soustavě NATURA 2000 *. Velká část území je zalesněna, významné jsou vodní plochy. Historicky byl mikroregion silně ovlivněn existencí Výcvikového vojenského prostoru Ralsko, těžbou uranu, ale i vysídlením německého obyvatelstva po ukončení 2. světové války. Kvalita života a pospolitost byli těmito faktory značně narušeny. Hospodářsky náleží převážná část mikroregionu mezi slabé oblasti Libereckého kraje. Převažujícími zaměstnavateli jsou firmy navázané na automobilku v Mladé Boleslavi. Historicky byly hlavními hospodářskými činnostmi zemědělství, lesnictví a rybníkářství. K cílům Mikroregionu Podralsko patří tyto činnosti obnovit a podporovat, potenciál pro ně mikroregion stále má, stejně jako pro rozvoj cestovního ruchu a turistiky. [10]

2. 2. Cestovní ruch v Mikroregionu Podralsko

Z iniciativy města Mimoň byla v roce 2006 zpracována Agenturou regionálního rozvoje Koncepce rozvoje cestovního ruchu v regionu Podralsko, která analyzuje současnou situaci a zároveň nabízí možnosti dalšího rozvoje.

---

* Natura 2000 = soustava chráněných území evropského významu, zabezpečuje ochranu živočichů, rostlin, přírodních stanovišť, které jsou z evropského pohledu nejcennější [11]

Značný vliv na současný stav cestovního ruchu v regionu měly historické události. Velkou část oblasti zaujímal vojenský výcvikový prostor, v roce 1949 byl vymezen zákonem Československé republiky. V letech 1968 až 1989 ho využívala Sovětská armáda, která se z prostoru odsouvala v letech 1989 – 1991. Součástí prostoru byl jaderný polygon v Jablonečku, letiště v Hradčanech, tanková střelnice v Židlově, střelnice v Bělé atd., centrálním místem byly Kuřivody. Od konce 60. let 20. století probíhala těžba uranu v okolí Stráže pod Ralskem, tradiční rekreační oblast tak byla znepřístupněna. [7]

Uvedené skutečnosti vedly k izolaci celého území a dodnes panují u části veřejnosti obavy z následků zmíněných činností (výskyt munice a radioaktivita). Mnoho obcí zaniklo, řada objektů je opuštěných a zdevastovaných. Zároveň si oblast díky nepřítomnosti lidí zachovala značné přírodní bohatství.

Hustota dopravní sítě v Podralsku je velmi nízká, stav komunikací většinou špatný. Oblastí procházejí pouze 2 silnice I. třídy, dostupnost území železniční dopravou je omezená, vyhovující situace je pouze na Dokesku a Mimoňsku. Otázkou je možnost využití letiště v Hradčanech.

Z fyzicko-geografického hlediska spadá značná část regionu do Ralské pahorkatiny, na severu pak leží podhůří Lužických hor. Velkou roli mají řeky a vodní plochy. Nejvýznamnějším vodním tokem je řeka Ploučnice. Ploučnice je využívána vodáky, sjízdná je od Stráže pod Ralskem, nabízí zajímavost v podobě pískovcové průrvy v Novinách pod Ralskem, krásnou přírodou za Mimoní, množství tábořišť. Dalšími vodními toky Podralska jsou Svitava protékající městem Zákupy a přítoky Ploučnice Panenský potok, Ještědský potok či Hamerská strouha. Mezi vodními plochami dominuje Máchovo jezero, které je významným turistickým centrem oblasti. Sportovní vyžití nabízí Hamerský rybník a Horka – retenční nádrž u Stráže pod Ralskem. Z hlediska přírodního je nepřehlédnutelný Břežský rybník nedaleko Doks.

Určitá omezení pro podnikání a cestovní ruch přináší ochrana přírody. Do mikroregionu Podralsko zasahují dvě chráněné krajinné oblasti a řada maloplošných chráněných oblastí. Jedná se CHKO Lužické hory a CHKO Kokořínsko, z maloplošných lze uvést jako příklad

Velký a Malý Bezděz, Břehyně-Pecopala, Hradčanské rybníky, Stohánek, Vranovské skály aj. Zejména přítomnost CHKO znamená omezení v hospodářských aktivitách. Podle zákona číslo 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, je hospodářské využívání CHKO prováděno dle zón odstupňované ochrany tak, aby se udržoval a zlepšoval jejich přírodní stav a byly zachovány a vytvářeny optimální ekologické funkce těchto území. Rekreační využití je přípustné, jen pokud nepoškozuje přírodní hodnoty CHKO. Na území mikroregionu jsou rovněž významné ptačí oblasti zařazené do mezinárodní soustavy území přírody NATURA 2000. Ochrana přírody je na jednu stranu pozitivem pro rozvoj cestovního ruchu, na druhou stranu je nutné projektové záměry na takovýchto územích konzultovat s relevantními orgány ochrany životního prostředí.

Z hlediska současné nabídky cestovního ruchu se dá území mikroregionu na základě rozdílných fyzicko-geografických charakteristik, odlišného historického vývoje a dopravní dostupnosti rozdělit na 5 podoblastí [7]:

- Dokesko – oblasti dominují vodní plochy, zejména Máchovo jezero. V letní sezóně je zde čilý cestovní ruch, romantická krajina nabízí řadu přírodních a historických atraktivit, nejvýraznějšími jsou Máchovo jezero a hrad Bezděz. Zájem turistů je velký, ubytovacích a stravovacích kapacit je nedostatek. Oblast má mnoho dalších možností pro rozvoj cestovního ruchu včetně agroturistiky, dostatečnou infrastrukturu má pouze město Doksy.

Mimoňsko – jedná se o území obcí Mimoň, Ralsko, Dolní Krupá a Rokytá. Oblast je ovlivněna přítomností bývalého vojenského výcvikového prostoru. Charakteristická je nízká hustota sídel, krajina je do značné míry nepoznaná a neporušená, oblast je velmi vhodná pro rozvoj agroturistiky. Mezi nejvýznamnější přírodní atraktivity patří národní přírodní rezervace Břehyně-Pecopala, Hradčanské stěny, Hradčanské rybníky, zřícenina hradu Ralsko a Stohánek, Vranovské skály, rašeliniště Pustý rybník, Ploužnické mokřady aj. Historické zajímavosti se nacházejí především v Mimoni. Rovněž potřebná infrastruktura je rozvinuta pouze v Mimoni. Velmi atraktivní jsou dostihové závody pořádané v Mimoni, zajímavý je i ZOO park v Hradčanech. Oblast je vhodná pro vybudování hipostezek *.

---

* hipostezka = značená jezdecké stezka, pro provozování turistiky na koních

- Východní Českolipsko – tímto názvem je pojmenována oblast obcí Zákupy, Brniště, Bohatice a Pertoltice pod Ralskem. Těžištěm turistického zájmu je státní zámek Zákupy. Oblast je vhodná pro pěší turistiku a cykloturistiku, vybavenost infrastrukturou je nízká nebo žádná.
- Strážsko a Podještědí – sledovanými obcemi jsou Stráž pod Ralskem, Noviny pod Ralskem, Hamr na Jezeře, Dubnice a Osečná. Důležitá je přítomnost vodních děl vhodných ke koupání. Z přírodních a historických atraktivit lze uvést Hamerský Špičák, přírodní útvar Divadlo, Čertovu zeď, zříceninu hradu Děvín, průrvu Ploučnice, zámek a kostel sv. Zikmunda ve Stráži pod Ralskem a další četné historické památky (sochy a sousoší, kaple, pomníky apod.). Oproti předcházejícím oblastem je infrastruktura rozvinuta ve více obcích. Ve Stráži pod Ralskem, Hamru na Jezeře a Osečné. Doplňková infrastruktura je orientována na sportovní vyžití, specifickem Osečné jsou Lázně Kunderatice, zaměřené na léčbu pohybového ústrojí.
- Podhůří Lužických hor – k oblasti náleží město Jablonné v Podještědí a obec Velký Valtinov. Výhodou je poloha na hranici s Německem. Turistickými lákadly jsou zámek Lemberk, basilika minor sv. Vavřince a sv. Zdislavy, Zámeček Pachtů z Rájova, vyhlídková věž v Jablonném v Podještědí a mnohé drobné sakrální stavby. Nejvíce ubytovacích zařízení nabízejí Heřmanice v Podještědí, dominuje Ranč Malevil. Podhůří Lužických hor je využíváno pro pěší turistiku a cykloturistiku.

Mikroregion Podralsko nabízí širokou nabídku cestovního ruchu spočívající v přírodních, kulturně-historických atraktivitách, základní a doprovodné infrastruktury i volnočasových aktivitách. Specifický vývoj regionu se ovšem podílel na nerovnoměrném rozložení infrastruktury cestovního ruchu, která je v některých oblastech silně nedostačující. Celý region je svou nabídkou cestovního ruchu orientován v první řadě na letní, popřípadě jarní a podzimní sezónu. Nejvýznamnějšími středisky z pohledu celého území je oblast Máchova jezera, Stráže pod Ralskem a Hamru na Jezeře. Zmíněná centra cestovního ruchu nabízí letní rekreaci „u vody“. Významné je i lázeňství poblíž Osečné a poznávací turistika v Jablonném v Podještědí, popřípadě v Zákupích. Celý region má výborné předpoklady pro rozvoj sportovních aktivit, významné jsou pěší a cyklistické stezky, vodní turistika na řece Ploučnici, řada měst má slušně vybavená sportoviště. Pro pořádání kulturních akcí má dostatečné technické zázemí pouze Stráž pod Ralskem.

Tab. 1**Hlavní a další podstatné formy cestovního ruchu v jednotlivých vymezených oblastech Mikroregionu Podralsko**

Vymezená oblast	Hlavní forma cestovního ruchu	Další důležité formy cestovního ruchu
Dokesko	Rekreační turistika	Poznávací turistika Pěší turistika Cykloturistika
Mimoňsko	Cykloturistika Venkovská turistika	Pěší turistika Vodní turistika
Strážsko a Podještědí	Sportovní turistika Rekreační turistika Lázeňská turistika	Cykloturistika Kongresový cestovní ruch Cestovní ruch se vzdělávacími motivy
Východní Českolipsko	Poznávací turistika	Pěší turistika Cykloturistika Sportovní turistika
Podhůří Lužických hor	Poznávací turistika Sportovní turistika Agroturistika	Cykloturistika

Zdroj: Koncepce rozvoje cestovního ruchu v regionu Podralsko [7]

V roce 2005 provedlo město Mimoň dotazníkový průzkum na profil turisty v Mikroregionu Podralsko. Vybrané závěry průzkumu jsou následující:

- Mezi hlavní důvody návštěvy Mikroregionu Podralsko náleží rekreační pobyt, cykloturistika a pěší turistika.
- Cíle návštěvy lze rozdělit na tři nejdůležitější, a to na odpočinek a rekreaci, cykloturistiku a celkové poznání regionu.
- Turisté z velké míry Mikroregion Podralsko již znají, další zdroje informací převládaly od známých, z internetu a cestovních kanceláří.
- Turisté trávili v oblasti nejčastěji 5 dní, přicestovali autem, nejčastěji ve skupině čtyř osob či s rodinou.
- Nejčastěji zvoleným typem ubytování byl hotel či penzion a camp.
- Ve většině případů turisté neuvedli, co jim v oblasti chybělo či s jakým problémem se potýkali. [7]

Podle údajů uvedených v Konceptu pro rozvoj cestovního ruchu v regionu Podralsko vyplývá, že potřeba rozšiřování nabídky cestovního ruchu a infrastruktury je na území mikroregionu rozdílná. Mimoňsko se potýká s nedostatkem lidských zdrojů i kapitálu. Chybí sportoviště, ubytovací a stravovací zařízení, zázemí pro cykloturistiku a pěší turistiku, dětské parky, expozice a jiné předpoklady pro odpočinkové či aktivní trávení volného času návštěvníků a turistů. Oblast Strážska má velice kvalitní sportovní infrastrukturu i pestrou nabídku v případě základní infrastruktury. Účast návštěvníků na sportovních či jiných aktivních pobytech ve Stráži pod Ralskem čítá přes 4 000 klientů ročně. Mezi další poptávané produkty cestovního ruchu patří tvorba naučných stezek, zkvalitnění značení pěších tras, zlepšení urbanistického vzhledu a čistoty města Stráže pod Ralskem. Potenciálem rozvoje oblasti je dále rekreační turistika. Vodní vlek umístěný na Horeckém rybníku přiláká každoročně cca 5 000 lidí. S tímto tedy souvisí potřeba investic do úpravy zázemí pláží Horeckého rybníka (vybudování šaten, WC, sprch, převlékárny atd.) a jeho odbahnění. Hamr na Jezeře skýtá vhodné podmínky pro rekreační turistiku spíše oddechového charakteru vhodnou pro rodiny s dětmi. V oblasti kultury je záměrem vybudovat kulturní a společenské centrum, knihovnu a zázemí pro informační centrum. Dokesko má díky Máchovu jezeru vynikající podmínky pro rekreaci. Základní i doprovodná infrastruktura je nedostatečná, nedostatkem je malá nabídka volnočasových aktivit v zimním období a při nepříznivém počasí. Poptávka turistů je směřována zejména na zlepšení informovanosti o kulturních a sportovních akcích, rozšíření nabídky sportovních a kulturních aktivit, zvýšení kapacity parkovacích ploch v letním období, zlepšení zázemí pro cykloturisty apod. Východní Českolipsko shledává ubytovací a stravovací kapacity za vyhovující. Poptávka turistů je spíše orientovaná na pestrost nabídky cestovního ruchu a možnost alternativního trávení volného času. Konkrétním příkladem může být sportovní areál, koupaliště či nově vybudovaná naučná stezka v Zákupech. Mezi chybějící nabídku lze zařadit mj. zázemí pro cykloturistiku (například úschovnu kol či cykloservis), kulturní zařízení a aktivity, doplňkové služby cestovního ruchu (například banka či bankomat). Oblast Podhůří Lužických hor nabízí především poznávací turistiku a sportovní vyžití. Problémem je koncentrace doprovodné infrastruktury cestovního ruchu na relativně malém území, resp. do jednoho střediska (Ranč Malevil). Centrem zájmu turistů jsou historické památky (zámek Lemberk, Klášter dominikánů) a také koupaliště poblíž Jablonného v Podještědí.

2. 3. Organizace a marketing cestovního ruchu Mikroregionu Podralsko

Předpokladem rozvoje cestovního ruchu je efektivní působení organizačních struktur.

V současné době nepůsobí na území regionu Podralsko žádná zastřešující organizace, která by byla oficiálně pověřena koordinací aktivit v oblasti cestovního ruchu. Spolupráce subjektů cestovního ruchu může probíhat na třech úrovních:

- Spolupráce mezi podnikatelskou sférou.
- Spolupráce mezi veřejnou sférou.
- Veřejno-privátní spolupráce (PPP *).

Nejefektivněji se jeví poslední typ spolupráce. V regionu Podralsko jsou do řízení cestovního ruchu zapojeny zejména veřejnoprávní subjekty, tedy obce. Podnikatelský sektor se angažuje v omezené míře. Slabé zapojení těchto subjektů může být způsobeno nízkou mírou vzájemné kooperace veřejné a soukromé sféry. Mezi nejvýznamnější instituce zabývající se podporou cestovního ruchu patří Mikroregion Podralsko.

Důležitými subjekty jsou jednotlivé obce. Struktura podnikatelů působících v oblasti cestovního ruchu je charakteristická zejména vysokým podílem malých firem. Míra vzájemné kooperace je obecně nízká. V regionu Podralsko doposud nepůsobí žádné profesní sdružení místních podnikatelů. Podnikatelské subjekty působí nejčastěji v oblasti ubytování a stravování, případně jako provozovatelé cestovních kanceláří či cestovních agentur. Na území regionu Podralsko mají své sídlo pouze dvě cestovní kanceláře/cestovní agentury: CA Lužice v Jablonném v Podještědí a CK Vokotour – sportovní cestovní kancelář ve Stráži pod Ralskem. Důležitou roli v podpoře cestovního ruchu hrají informační centra, jejich provozovateli jsou města.

Marketingové aktivity na území Podralska mohou být rozvíjeny na několika úrovních. Jednak lze propagovat území jako celek a jednak jeho dílčí oblasti či jednotlivé nabídky cestovního ruchu.

---

* PPP = Public-Private Partnership – poskytování veřejných služeb prostřednictvím spolupráce veřejného a soukromého sektoru [24]

Čtyři základní marketingové nástroje jsou produkt, cena, distribuce a propagace. Pod pojmem produkt si lze představit například nabídku ubytovacích, stravovacích, sportovních či kulturních služeb. V současné době neexistují na sledovaném území ucelené turistické produkty a programy. Nabídka cestovního ruchu má pouze lokální charakter, je málo diferenciovaná. Každá z vymezených oblastí vykazuje do jisté míry odlišnou nabídku cestovního ruchu. Diferenciace služeb cestovního ruchu zvyšuje atraktivitu území pro potenciální turisty. Nejvýhodnější stanovení cenové úrovně nabídky cestovního ruchu pro různé cílové skupiny je úkolem dalšího nástroje marketingového mixu. V rámci cenové politiky je vhodné uplatňovat například slevy či cenová zvýhodnění. S tímto souvisí tvorba tzv. balíků služeb, které mohou být pro zákazníky i poskytovatele služeb výhodnější (nižší cena, eliminace vlivu faktoru času, resp. prodlužování délky pobytu atd.). Nejčastěji využívaným typem distribuce je přímý prodej. Začíná se uplatňovat i rezervační systém či prodej služeb přes internet. Mezi zprostředkovatele patří i cestovní kanceláře a agentury, případně infocentra. Většina subjektů cestovního ruchu používá jako propagační nástroj internet. Propagace ovšem není pouze otázkou internetu. Dobře slouží tištěné propagační materiály, účast na veletrzích, prezentace v médiích a místních zpravodajích, billboardy, komplexní informační systémy apod. Důležité je stále inovovat propagační prostředky tak, aby upoutaly pozornost klientely a dbát na jejich aktuálnost. [7]

3. AGROTURISTIKA V MIKROREGIONU PODRALSKO

Ve třetí kapitole mapuje autorka současnou nabídku agroturistiky v mikroregionu. Popisuje zařízení, která již agroturistiku provozují, a zmiňuje se o farmách a podnicích, které vykazují vhodné atributy pro zavedení agroturistiky. Součástí kapitoly je srovnání jednotlivých agroturistických zařízení. Informace autorka čerpala z internetových zdrojů a osobních návštěv.

3. 1. Současná nabídka agroturistiky v mikroregionu

V této kapitole jsou stručně charakterizována již existující a fungující zařízení provozující agroturistiku na území Mikroregionu Podralsko.

Ranč Malevil

Ranč se nachází v Heřmanicích v Podještědí nedaleko Jablonného v Podještědí v Lužických horách. Ubytování je nabízeno přímo v hotelu Malevil nebo v přilehlých srubech a dvou malevilských penzionech poblíž ranče. Celková kapacita je 110 lůžek. Hlavní agroturistickou aktivitou je jízda na koních. Vyjížděky jsou pouze individuální pro 1 až 2 osoby. Ranč disponuje nejenom rozlehlými pastvinami, ale i krytou jízdnou, samozřejmě jsou moderní boxy nabízející ustájení koní. Kromě koní lze zde najít i lamy, pštrosy, holuby, pávy, osly, krávy, ovce, kozy, prasata, kočky, husy, kachny, králíky... Po dohodě je možná pomoc s péčí o uvedená zvířata.

Ranč nabízí velké množství outdoorových a indoorových aktivit.

Outdoorové aktivity:

- adrenalin: čtyřkolky, jízda v off-road vozech, adrenalin park, let vrtulníkem – TAXI, aerotrim, jízda v dvoumístných buggy, paintball, Buble ball - Zorbing, hostina v oblacích, let balónem, škola smyku v autodromu;
- sport: golfová akademie, 18-ti jamkové hřiště, kola, jízda na koni, vodácké výlety po Ploučnici, beach volleyball, badminton, tenis;

- zábava: lukostřelba a střelba ze vzduchovky, Segway - týmové aktivity – kruhové bludiště, skupinové lyže, bungee running.

Indoorové aktivity:

- zábava: simulátor F1, bowling, laserová střelnice, mobilní zábavné kasino;
- wellness: sauna, vířivá vana, solárium, masáže, thajské masáže;
- sport: ping-pong, squash, kulečnick, bowling;
- ochutnávky s výkladem: ochutnávky vín, doutníků, whisky;
- hudební programy: kapela, DJ, karaoke;
- nevšední programy: příprava sushi, tropický bar, barmanský kurz, mexický večer, změna image, karikatury, skotský večer, turecký večer.

Ostatní aktivity:

- teambuildingové programy – New Day;
- teambuilding: Po stopách lužických sklářů, Mobilní sklářská pícka;
- profesionální školení, zasedací místnosti;
- catering: rauty, menu, buffety, coffee breaky, grilování.

Na ranči se uskutečňuje řada dalších aktivit, které ho značně popularizují, jedná se například o mezinárodní cyklisté závody či dražby kuriozit. [8]

Farma Bezděz

Farma nabízí ubytování na kraji obce Bezděz přímo pod hradem. K ubytování slouží tři 3-4 lůžkové pokoje. Farma disponuje pouze dvěma jezdeckými koňmi určenými k vyjížděním. V blízkosti je řada turistických atrakcí, mezi nimi dominují hrad Bezděz a Máchovo jezero. K doplňkovým aktivitám tak patří turistika a cykloturistika, kola je možno zapůjčit na farmě. Okolní lesy jsou vhodné pro myslivost.

Bažantnice Ploužnice

Bažantnice Ploužnice se nachází u města Mimoň v bývalém vojenském výcvikovém prostoru Ralsko. Ubytování je nabízeno ve srubu v kapacitě 19 lůžek. Potraviny dodává statek z vlastních zdrojů. Bažantnice je nedílnou součástí statku, který obhospodařuje 400 ha pastvin, luk a polí. Statek je zaměřen na agroturistiku. Na pastvinách statku se pase bílý skot Charolais, ovce plemene Schwarzkopf, koně. Realizován je polodivoký chov

lovné zvěře. Hlavní devizou je honitba, převážně umístěná v prostoru bývalé střelnice. Přirozeně se vyskytující rostlinná společenstva vytvářejí svou druhovou a věkovou skladbou ideální podmínky pro chov některých druhů zvěře (bažant obojkový, koroptev polní, zajíc, králík divoký, srnčí zvěř, dančí zvěř, černá zvěř). Myslivost a vlastní lov je zabezpečen s konkrétním servisem. Bažantnice zajišťuje společné hony na drobnou zvěř, individuální lov spárkaté zvěře a bažanta královského. Lokalita nabízí další bohaté možnosti vyžití. Oblíbená je zejména turistika nebo cykloturistika s využitím cyklotras bývalým vojenským prostorem až do Podještědí. Nabízeny jsou i vyjížďky na koních. [14]

Konírna Zakšín

Konírna vznikla na statku ve vesnici Zakšín 6 km od obce Dubá. Ubytování je k dispozici ve dvou apartmánech 2 + 1 přímo na statku, turisté mohou nocovat i ve vlastních karavanech, přívěsech nebo stanech na pozemcích statku. Konírna nabízí jízdy na koních jednotlivců i skupin, denní i několikadenní vyjížďky, ustájení koní, pastevní odchov hříbat a mladých koní, služba v rámci projektu Hipostezky* (ubytování osob, ustájení a krmení koní). K dispozici je kolem deseti provozních koní. Turisté mohou využít blízkosti CHKO Kokořínsko a Máchova kraje k turistice a cykloturistice. [22]

Stáj Deštná

Stáj se nachází v údolí říčky Liběchovky v Dubé Deštné. Organizovány jsou letní pobyty pro děti s ubytováním přímo v budově statku ve dvou místnostech s patnácti lůžky. Kromě letních pobytů stáj pořádá různé akce, jako je Hubertova jízda či pobyty o podzimních prázdninách. K dispozici je přes 20 koní, letní pobyty jsou určeny pro děti od 6ti let a jsou zaměřeny na ovládání koní a vyjížďky do přírody. Na statku jsou i další zvířata: stádo krav, býk, kočky, psi, vietnamská prasata, osel, mula. [18] Lokalita má výhodu v blízkosti CHKO Kokořínsko, která je velmi vhodná k turistice.

---

* projekt Hipostezky = projekt, který je podporován z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Podstatou projektu je posílení atraktivit cestovního ruchu v dané lokalitě v oblasti hipoturistiky. Cílem projektu je připravit a vyznačit trasy hipostezek. [5]

Stáj Kruh

Stáj je umístěna ve vesnici Kruh poblíž obce Okna. Stáj se zabývá chovem koní s podílem krve hannoverské a holštýnské. K dispozici je boxové i volné ustájení, kruhovka, dvě travnaté jízďárny s pevnou stěnou, překážkový materiál, rozlehlé pastviny. Stáj nabízí ustájení a pastevní odchov hříbat, březích klisen a klisen s hříbaty, odborné vedení porodů s možností zajistit další zapaštění. K ubytování slouží roubená chalupa s kapacitou deseti míst, hostům je nabízena i strava.

Vojenské lesy a statky ČR, s.p., divize Mimoň

Agroturistické služby poskytují i Vojenské lesy a statky ČR, s.p., divize Mimoň. Sídlo organizace je sice v Mimoni, rekreační činnost je realizována na území obce Ralsko. Pro turisty jsou připraveny ubytovací kapacity uprostřed lesů. Jedná se o Srub Židlov vzdálený 3 km od Mimoně, nabízí 16 míst v sedmi pokojích, o chatu Skelná Huť s patnácti lůžky v šesti pokojích a o zrekonstruovanou myslivnu Senná Brána poblíž Hradčan s šesti lůžky. Z agroturistických aktivit je rekreantům nabízena především myslivost. Vojenské lesy a statky disponují rozsáhlými honitbami a oborami, poplatkový lov se týká jelena lesního, muflona, daňka skvrnitého, srnce obecného a prasete divokého. Nově je v oborách chován zubr evropský. K dispozici je i lovecká střelnice. Na své si přijdou i sportovní rybáři, Vojenské lesy a statky nabízejí k rybolovu hned tři rybníky a Ploužnický potok. Na žádost Mikroregionu Podralsko vybudovaly Vojenské lesy a statky hipostezku vedoucí od Bezdězu až do Chrastné u Osečné. Hipostezka je vedena mimo asfaltové silnice a cyklostezky. [23]

3. 2. Další farmy a zemědělské podniky vhodné pro agroturistiku

V této části jsou stručně charakterizovány stávající zemědělské podniky, které agroturistiku z nějakého důvodu zatím neprovozují, ale její zavedení by pro ně mohlo být přínosem.

Jezdecký klub Vacek

Jezdecký klub Vacek se nachází na okraji Bělé pod Bezdězem ve čtvrti Páterov. Zaměřuje se na chov koní. Kromě stájí je k dispozici jízdárna, kolbiště* a opracoviště**. Klub se zabývá jak závodní činností, tak tréninkem a jízdami pro začátečníky. Ve stáji je chováno kolem třiceti koní a několik poníků. Vzhledem k atraktivitě práce s koňmi a jízdy na nich lze považovat Jezdecký klub Vacek za vhodného kandidáta agroturistiky.

Nord ranč

Nord ranč leží v obci Bohatice. Zaměřuje se na chov koní amerických plemen. Koně jsou připravováni pro turistické účely, mohou se ale zúčastňovat i westernových soutěží. Ranč nabízí výcvik jízdy na koni, individuální výcvikové hodiny, organizaci kurzů s kapacitami westernového sportu a samozřejmě chov a výcvik koní. Doplnkovou činností je prodej jezdeckých potřeb. Ranč disponuje 40 ha pastvin, zastřešenou kruhovou jízdárnou, venkovní jízdárnou, sedlovnou a zázemím pro jezdce. Ustájeno je zde přes 20 koní. [12] Na rok 2011 plánují majitelé ranče výstavbu klubovny s možností přenocování. Vznik další agroturistické farmy je tedy na spadnutí.

Pavlin Dvůr

Zemědělská farma se nachází na úpatí vrchu Ralsko na území obce Ralsko. Obhospodařuje celkem 570 ha vlastních pozemků a 300 ha pozemků pro své zákazníky. Provozuje dostihovou stáj, zabývá se chovem anglického plnokrevníka, skotu plemene galloway, ovci a prasat. Na farmě jsou i slepice, králíci, krůty. [13] Farma pořádá exkurze pro mateřské a základní školy, děti jsou seznamovány se zvířaty, pracemi na farmě, mohou se povozit na koních a shlédnout trénink dostihových koní... K agroturistice rozhodně není daleko.

---

* kolbiště = prostor pro pořádání jezdeckých závodů

** opracoviště = prostor v areálu kolbiště, určený pro přípravu koní před soutěží [19]

Hřebčín Mimoň

Přímo v Mimoni se nachází hřebčín, který se zaměřuje na chov, ustájení a trénink dostihových koní. Hřebčín má k dispozici 110 ha kvalitních pastvin, 55 boxů v chovatelské velikosti, vlastního veterináře a karanténu. K hřebčínu patří i závodistiště. Ačkoliv se v Mimoni nevěnují rekreačním vyjížděním, určité dispozice k agroturistice jsou patrné.

Dostihová stáj Dubnice

Stáj se nachází v obci Dubnice, aktivní je od roku 1997. K dispozici je 12 boxů, prostorné pastviny, písková dráha, překážky. Stáj se zaměřuje na přípravu překážkových koní. Agroturistika je však podmíněna vybudováním ubytovacích kapacit.

Jízdárna Hradčany

Malá rodinná jízdárna v Hradčanech (část obce Ralsko) nabízí vyjížděky na koních, k dispozici jsou celkem 4 koně.

Sportovní stáj Chýle

Stáj je situována v Zákupích, navazuje na tradici chovu koní Státním statkem Zákupy. Nabízí výcvik jezdců a koní, ustájení koní, propůjčení jízdárny a skokového materiálu, sportovní činnost, chov koní a prodej koní.

Westernranch

V části obce Jablonné v Podještědí Pole se nalézá jízdárna zaměřená na westernové ježdění. Poskytuje výuku jízdy na koni, vyjížděky na koních i na celý víkend. Provozovatelem je Antonín Frinta. Jedná se o nově založenou farmu a její rozvoj se dá tedy předpokládat.

3. 3. Srovnání agroturistických zařízení v Mikroregionu Podralsko

Z informací dostupných na internetu a z osobních návštěv obcí autorka práce zjistila počet, ubytovací kapacitu, územní rozložení a převažující zaměření agroturistických farem.

Na území mikroregionu se nachází 7 zařízení, které se věnují agroturistice. Dominantní postavení mezi nimi zaujímá Ranč Malevil, a to jak ubytovacími možnostmi, tak i šířkou poskytovaných služeb. Ranč Malevil nabízí turistům více lůžek nežli všechny ostatní agrofarmy mikroregionu dohromady.

Tab. 2

Srovnání agrofarek podle ubytovací kapacity

	Název farmy	Počet lůžek
1.	Ranč Malevil	110
2.	Vojenské lesy a statky	37
3.	Bažantnice Ploužnice	19
4.	Stáj Deštná	15
5.	Farma Bezděz	12
6.	Stáj Kruh	10
7.	Konírna Zakšín	6

Zdroj: vlastní

Sedm agroturistických zařízení se nachází na území pěti obcí. Po dvou leží v katastru Dubé a Ralska, po jedné agrofarmě připadá na Jablonné v Podještědí, Bezděz a Doksy.

Tab. 3

Počet agrofarek na obec

Název obce	Počet agrofarek
Ralsko	2
Dubá	2
Jablonné v Podještědí	1
Bezděz	1
Doksy	1

Zdroj: vlastní

Tab. 4**Ubytovací kapacity agrofarem v jednotlivých obcích**

Název obce	Počet lůžek
Jablonné v Podještědí	110
Ralsko	56
Dubá	21
Bezděz	12
Doksy	10

Zdroj: vlastní

Umístění agrofarem v mikroregionu odpovídá předpokladům. 5 farem je soustředěno v turisticky atraktivních oblastech. Jak napovídají zkušenosti ze zahraničí, tam, kde se daří turistice a cestovnímu ruchu, jsou vhodné podmínky i pro agroturistiku. Ranč Malevil leží na území CHKO Lužické hory, Stáj Deštná a Konírna Zakšín využívají blízkosti CHKO Kokořínsko, Stáj Kruh a Farma Bezděz nejsou daleko od Máchova jezera. Navíc ve stejných oblastech, ale těsně za hranicemi mikroregionu, leží i další agrofarmy.

Mimo turisticky hojně navštěvované oblasti jsou situovány Bažantnice Ploužnice a ubytovací zařízení Vojenských lesů a statků ČR. Oba subjekty využívají bývalého vojenského prostoru na území obce Ralsko, který disponuje hospodářskou činností téměř nepostiženou krajinou s rozsáhlými lesy.

Z hlediska provozovaných agroturistických aktivit převažuje jízda na koních. U pěti agrofarek je chov koní hlavní činností. Dvě farmy jsou zaměřeny především na myslivost.

Převažující zaměření agrofarek:

Koně – Ranč Malevil, Farma Bezděz, Konírna Zakšín, Stáj Kruh, Stáj Deštná.

Myslivost – Bažantnice Ploužnice, Vojenské lesy a statky.

4. HODNOCENÍ OBCÍ MIKROREGIONU PODRALSKO Z HLEDISKA HOSPODÁŘSKÉ VYSPĚLOSTI A VYUŽITELNOST PRO AGROTURISTIKU

Ve čtvrté kapitole nejprve autorka popisuje metodu hodnocení hospodářské úrovně obcí – faktorovou analýzu. Poté hodnotí jednotlivé obce mikroregionu podle vybraných kritérií. V závěru kapitoly se věnuje porovnání obcí podle vlastní hodnotící škály. Informace byly získány z databáze EF TUL, internetu a z vlastního šetření.

Z databáze EF TUL jsou získána data pro obce mikroregionu. Autorka se zabývá u každé jednotlivé obce těmi faktory, u kterých dosahuje obec slabé dynamiky rozvoje. Každý faktor se skládá z ukazatelů. Diplomantka hodnotí případný vliv zavedení agroturistiky na konkrétní ukazatele a tím i na dynamiku rozvoje daného faktoru. Dále sleduje přítomnost agroturistických zařízení, zemědělských podniků a farem, ubytovacích kapacit a dopravní dostupnost.

4. 1. Metoda hodnocení hospodářské úrovně

Jak již bylo uvedeno, patří značná část mikroregionu k hospodářsky slabým oblastem. Mezi jednotlivými obcemi existuje značná disparita. K hodnocení hospodářské úrovně obcí dobře poslouží metoda uvedená v publikaci Konkurenceschopnost a jedinečnost obce autorů Ing. Petry Rydvalové, Ph.D. a doc. Ing. Miroslava Žižky, Ph.D a data z databáze EF TUL. Autoři vytvořili unikátní databázi obsahující komplexní srovnávací analýzu hospodářského rozvoje všech obcí České republiky. Zvolili inovační přístup k hodnocení rozvoje obcí s tím, že neexistuje komplexně hospodářsky slabá obec. Obce byly seřazeny do pořadí podle osmi faktorů, a to od nejslabší po nejsilnější dynamiku rozvoje daného faktoru. Faktory vzešly z výstupů faktorové analýzy, ve které bylo posuzováno 26 ukazatelů, které jsou pro jednotlivé obce k dispozici v databázi Českého statistického úřadu (ČSÚ). Faktorová analýza slouží především k rozboru struktury vzájemných závislostí posuzovaných faktorů. Tak bylo 26 ukazatelů zredukováno do osmi faktorů. Faktory byly označeny F1 až F8. [17]

F1 – faktor nezaměstnanosti

Jedná se o nejzávažnější kritérium pro hodnocení obce. V tomto faktoru se významně objevují tři ukazatele:

- míra registrované nezaměstnanosti,
- míra dlouhodobé nezaměstnanosti,
- míra tlaku na pracovní místa.

Liberecký kraj, do kterého převážná část Mikroregionu Podralsko patří, náleží k oblastem, které se s problémem nezaměstnanosti potýkají nejsilněji.

F2 – faktor atraktivity místa bydlení

Druhý faktor v sobě shrnuje následující ukazatele:

- intenzita bytové výstavby,
- index vývoje počtu obyvatel,
- průměrný roční přírůstek obyvatel na 1000 obyvatel středního stavu,
- index migrace.

Obecně platí, že problémové oblasti z hlediska atraktivity místa bydlení jsou velká města a hospodářsky slabé regiony.

F3 – faktor osídlení

Faktor osídlení je tvořen těmito ukazateli:

- podíl zaměstnanosti v terciéru na celkové zaměstnanosti,
- hustota osídlení,
- index vzdělanosti,
- podíl zaměstnanosti v zemědělství, lesnictví a rybolovu na celkové zaměstnanosti.

Mezi problémové oblasti se počítá Českolipsko, jehož část rovněž zasahuje do Mikroregionu Podralsko.

F4 – faktor věkové struktury

Na vzniku faktoru se podílejí tyto ukazatele:

- index ekonomického zatížení,
- průměrný věk obyvatele,
- index stárí,

- podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva na celkovém počtu obyvatel.

Ze statistických údajů vyplývá, že v Mikroregionu Podralsku je faktor F4 problémem především v jeho českolipské části.

F5 – faktor občanské vybavenosti

Shrnuje následující ukazatele:

- počet zdravotnických oddělení na 1000 obyvatel,
- počet základních škol na 1000 obyvatel.

Tento faktor je sycen pouze dvěma ukazateli, není zohledněna úroveň daných zařízení, ve spolupráci s ČSÚ budou hledány další ukazatele.

F6 – faktor struktury ekonomiky

Faktor je zastoupen těmito ukazateli:

- podíl zaměstnanosti v terciéru na celkové zaměstnanosti,
- podíl zaměstnanosti v průmyslu a stavebnictví na celkové zaměstnanosti.

K problematickým oblastem z hlediska struktury ekonomiky patří opět Českolipsko.

F7 – faktor trvale udržitelného rozvoje

Zahrnuje dva ukazatele:

- počet podnikatelů na 1000 obyvatel,
- koeficient ekologické stability.

Problém s trvale udržitelným rozvojem zasahuje i do Českolipska.

F8 – faktor ekonomické aktivity

Ve faktoru jsou zahrnuty tyto ukazatele:

- daňové příjmy na jednoho obyvatele,
- počet pracovních příležitostí.

Oblast Ralska patří k problematickým z hlediska faktoru F8.

Obce byly na základě jednotlivých faktorů seřazeny od nejhorší k nejlepší a rozděleny do šesti skupin. Zároveň byla stanovena hranice rozvoje, tedy hodnota faktoru obce, která jako první nemá problémy ve sledovaném faktoru. Hodnoty těchto obcí jsou použity

v obr. 1 a v příloze B obr. 1 - obr. 21 hodnotících jednotlivé obce zároveň s hodnotami pro danou obec.

Celkově lze konstatovat, že největším problémem obcí mikroregionu je faktor struktury ekonomiky, celkem 17 obcí z 22, tzn. 77 %, je pod hranicí rozvoje. Tuto situaci lze vyhodnotit tak, že poměr mezi zaměstnaností v terciéru a v sekundární sféře hospodářství by bylo potřeba pozměnit v prospěch terciéru. Problémovou oblastí je i faktor osídlení, 14 obcí, tedy 64 % je pod hranicí rozvoje. Na faktor osídlení má vliv více ukazatelů, ale opět mezi ně patří zaměstnanost v terciéru. 12 obcí (55 %) zaostává ve faktorech nezaměstnanosti a občanské vybavenosti. U faktoru atraktivity místa bydlení má nízkou dynamiku rozvoje polovina obcí. Ve třech faktorech je situace v mikroregionu optimističtější. Nejlépe se jeví situace faktoru věkové struktury, 20 obcí je hodnoceno kladně (91 %). Faktor trvale udržitelného rozvoje je pozitivní v 17 případech (77 %) a faktor ekonomické aktivity v 15 případech (68 %).

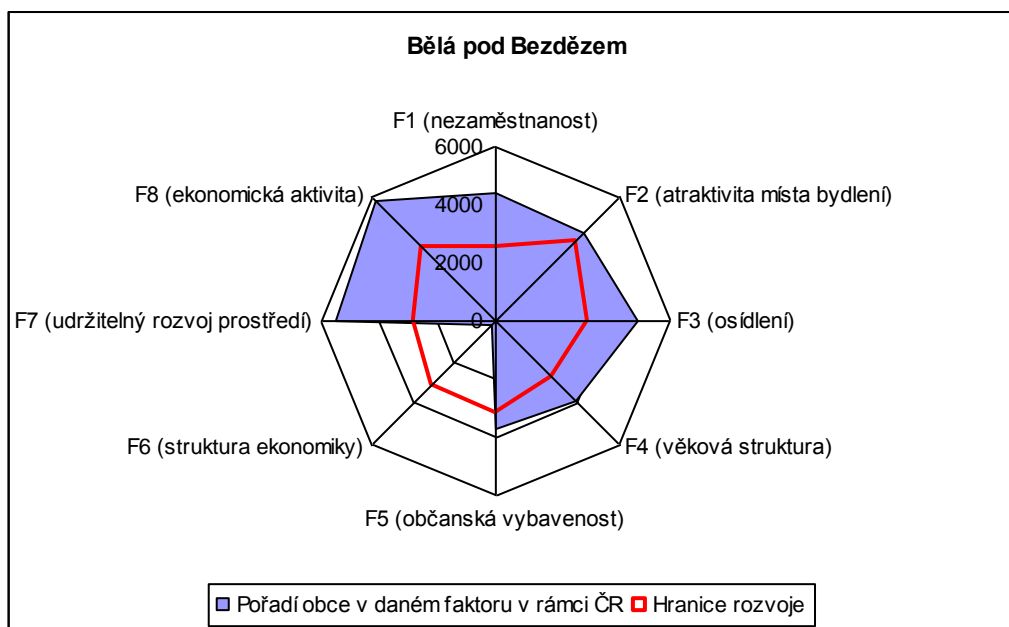
4. 2. Hodnocení jednotlivých obcí Mikroregionu Podralsko

V následující části jsou hodnoceny jednotlivé obce Mikroregionu Podralsko podle rozvoje jednotlivých faktorů a jejich vztahu s rozvojem agroturistiky, stávajícího stavu agroturistiky, přítomnosti zemědělských podniků či farem, které by se daly pro agroturistiku využít, ubytovacích kapacit a dopravní obslužnosti.

Bělá pod Bezdězem

Jak vyplývá z uvedeného obr.1, nízká dynamika rozvoje je v obci sledována u faktoru struktury ekonomiky. Pořadí hranice rozvoje je 3113, Bělá pod Bezdězem je řazena na 208. pozici. V ostatních faktorech jsou zaznamenány nadprůměrné hodnoty. Obec lze charakterizovat jako hospodářsky silnou s velkou slabinou ve struktuře ekonomiky, což se může negativně promítnout v jejím dalším rozvoji a konkurenceschopnosti. Uvedený stav lze částečně vysvětlit blízkostí Mladé Boleslavi, kam dojíždí významná část obyvatel za prací do automobilky Škoda nebo s ní spjatých průmyslových podniků.

Pro zlepšení uvedeného stavu by bylo nejlepším řešením posílit či vytvořit pracovní příležitosti v oblasti služeb, do kterých agroturistika patří. Z hospodářského hlediska je obec pro rozvoj agroturistiky vhodná.

Obr. 1 Síťový graf pro hodnocení dynamiky hospodářského rozvoje v obci Bělá pod Bezdězem

Zdroj: vlastní

V obci nebyla zjištěna žádná farma či jiná provozovna, která by agroturistiku nabízela. Přitom se jedná o obec s velkou turistickou tradicí a mnoha ubytovacími kapacitami, ke kterým patří chatová osada Pohádka, hotel a řada penzionů. Turistům je nabízeno místní koupaliště a možnost výletů po atraktivním okolí v čele s 5 km vzdáleným hradem Bezděz.

V Bělé pod Bezdězem funguje Jezdecký klub Vacek, který mimo jiné nabízí rekreační jízdy na koních a ponících po okolních lesích. Ubytování ani možnost práce ve stáji pro rekreanty nabízena není, přesto v tomto subjektu lze spatřovat určitý agroturistický potenciál. Kromě zmiňovaných stáji by turisty do obce mohla přilákat ještě myslivost.

Dopravní obslužnost Bělé pod Bezdězem je dobrá, obec leží poblíž rychlostní komunikace R 10 z Prahy do Liberce, prochází jí silnice I. třídy 38, k dispozici je i železniční spojení.

Bezděz

V obci je zaznamenáno hned 5 faktorů s nízkou dynamikou rozvoje (viz Příloha B, obr. 1). Jedná se o faktory nezaměstnanosti, osídlení, občanské vybavenosti, struktury ekonomiky a ekonomické aktivity. Nejhoršího hodnocení dosahuje obec u faktorů občanské vybavenosti a struktury ekonomiky. Jak by mohl případný rozvoj agroturistiky v obci ovlivnit zmiňované faktory? V případě nezaměstnanosti lze předpokládat pozitivní vliv. Zároveň může negativní situace v tomto faktoru usnadnit obsazení nově vytvořených pracovních pozic. Pokud se k rozvoji agroturistiky využije již existující farma či zemědělská usedlost, projeví se kladně i na faktor osídlení, jelikož zvýší počet zaměstnanců v terciéru. Faktor občanské vybavenosti v tomto příkladě nemá velký význam, rozvoj agroturistiky může těžko ovlivnit vybavenost zdravotnickými a školskými zařízeními, které jsou dostupné v nedalekých městech Doksy nebo Bělá pod Bezdězem. Vliv na strukturu ekonomiky je pozitivní, stejně jako na faktor ekonomické aktivity, neboť lze předpokládat vznik nových pracovních míst či alespoň vylepšení hospodářských výsledků stávajících farem a tím zvýšení daňových odvodů. Z hospodářského hlediska by rozvoj agroturistiky byl pro obec přínosným.

V obci funguje Farma Bezděz, která se agroturistikou zabývá. Nižší počet chovaných koní je vzhledem k malé ubytovací kapacitě na farmě dostačující. Turistickou atrakcí obce je hrad Bezděz, výhodou je blízké Máchovo jezero.

Kromě ubytování ve zmiňované farmě je k dispozici ještě jeden penzion. Nebyl zjištěn žádný významný chov hospodářských zvířat, který by vybízel k dalšímu rozvoji agroturistiky, jisté možnosti nabízí myslivost. Dopravní dostupnost je dobrá, asi 1 km od obce je silnice I. třídy 38, železniční zastávka je od centra Bezdězu vzdálena 2,5 km.

Bohatice

Bohatice zaznamenávají celkem 5 pořadí pod hranicí rozvoje (viz Příloha B, obr. 2). U faktoru nezaměstnanosti je situace poměrně špatná a rozvoj agroturistiky by mohl přispět k jejímu zlepšení. Atraktivita místa bydlení se agroturistika téměř nedotkne, na faktor osídlení může být zaznamenán kladný vliv opět pouze v případě využití stávajících farem. U občanské vybavenosti vypadá situace kriticky, obec je na 146. místě.

Zároveň leží blízko obcí Zákupy a Mimoň, které občanskou vybaveností disponují. Ekonomickou aktivitu ovlivní rozvoj agroturistiky pozitivně. Celkově lze konstatovat, že agroturistika v Bohaticích může kladně působit na 3 z 5 faktorů s nízkou dynamikou rozvoje.

V současnosti není v Bohaticích evidována žádná agroturistická aktivita, tento stav se díky zamýšlené výstavbě ubytovacích prostor na Nord ranči může ještě v průběhu roku 2011 změnit. V obci funguje ještě firma Poly Pig Bohatice s.r.o., která se zaměřuje především na chov prasat. Její využití pro agroturistiku v současné době není reálné.

V obci nejsou žádné ubytovací kapacity. Obec je dostupná po silnici, prochází jí silnice II. třídy 268.

Brniště

Obec Brniště se potýká s nízkou dynamikou rozvoje u 5 faktorů, nejhorší stav je u osídlení a atraktivity místa bydlení (viz Příloha B, obr. 3). Zatímco atraktivitu místa bydlení rozvoj agroturistiky neovlivňuje, na osídlení může mít v případě Brniště negativní vliv. Hlavním zaměstnavatelem v obci je ZOD Brniště, které se zaměřuje na chov krůt. Krůty jsou z hlediska agroturistiky obtížně využitelné. K pozitivnímu vlivu agroturistiky na faktor je vhodné využít již existující zemědělské chovy a nezakládat nové. Řešením by bylo využít soukromé hospodáře, případně doplňkovou činnost ZOD Brniště. Občanskou vybavenost agroturistika neovlivní, na strukturu ekonomiky působí pozitivně. Faktoru udržitelného rozvoje prostředí může agroturistika prospět, zejména, jeli provozována na ekofarmách. Rozvoj agroturistiky obci může být přínosný, pozitivně ovlivní 2-3 faktory z 5 pod hranicí rozvoje. Na cestovní ruch v jakékoliv podobě negativně zapůsobí případné obnovení těžby kamene na nedalekém Tlustci.

V Brništi v současné době agroturistika provozována není. Největším zemědělským podnikem v obci je ZOD Brniště, největší chovatel krůt a krocanů v České republice. Věnuje se i chovu holštýnského černostrakatého skotu, který je pro případnou agroturistiku vhodnější. Kravín je situován ve vesnici Velký Grunov. V obci funguje i malá rodinná dostihová stáj, nabízí ježdění na koních za výpomoc ve stáji, bez možnosti ubytování.

Brniště nenabízí ubytovací možnosti. Obec je dostupná po silnicích III. třídy nebo vlakem, železniční zastávka je vzdálená 2 km od centra obce.

Doksy

Obec patří k hospodářsky nejsilnějším v Mikroregionu Podralsko, nízká dynamika rozvoje je zaznamenána pouze u atraktivity místa bydlení (viz Příloha B, obr. 4), kterou případný rozvoj agroturistiky neovlivní. V obci lze předpokládat značné konkurenční prostředí v oblasti cestovního ruchu, což může znamenat problém pro případného zájemce o podnikání v agroturistice. Zároveň je koncentrace turistů natolik značná, že může rozvoji agroturistiky jako doplňkové turistické činnosti prospět. Doksy a Staré Splavy, které jsou součástí Doks od roku 1850, jsou nejznámější a nejvyhledávanější rekreační střediska severních Čech. Značný počet ubytovacích zařízení od kempů po hotely neuspokojuje poptávku turistů.

Agroturistika je v rámci Doks provozována ve vesnici Kruh, kde jsou situovány stáje zaměřeny na chov koní. Samotné infocentrum v Doksech odkazuje turisty na turistickou jízďárnu v 6 km vzdálených Vrchovanech, kde je rodinná farma zaměřená na chov koní a agroturistiku. Vrchovany však leží těsně za hranicí Mikroregionu Podralsko. Z hlediska agroturistiky by bylo jistě možné využít rybaření. V obci působí Zemědělské družstvo Štědrá, nevykazuje však aktivity využitelné pro agroturistiku.

Dopravní dostupnost Doks je výborná, obcí prochází silnice I. třídy 38, k dispozici je železniční doprava.

Dolní Krupá

Podle četnosti faktorů s nízkou dynamikou rozvoje se jedná o hospodářsky nejslabší obec Mikroregionu Podralsko. Pod hranicí rozvoje je 6 faktorů (viz Příloha B, obr. 5). Zavedení agroturistiky může kladně zapůsobit na nezaměstnanost, za dodržení podmínky využití existující farmy na faktor osídlení, na strukturu ekonomiky a ekonomickou aktivitu. Věkovou strukturu a občanskou vybavenost neovlivní. V obci je realizováno minimum hospodářských aktivit, agroturistika by z ekonomického hlediska obci pomohla, její zavedení může být značně komplikované.

V obci není evidována žádná farma či zemědělský podnik zaměřené na agroturistiku. Není známa ani žádná významná zemědělská činnost s možností využití pro agroturistiku. Rovněž ubytovací kapacity nejsou k dispozici. Obcí prochází silnice II. třídy 268.

Dubá

Obec je pod hranicí rozvoje u dvou faktorů (viz Příloha B, obr. 6). Zatímco atraktivita místa bydlení rozvojem agroturistiky ovlivněna nebude, na nezaměstnanost zapůsobí pozitivně. Očekávat lze konkurenční a zároveň atraktivní prostředí v oblasti cestovního ruchu způsobené nedalekou CHKO Kokořínsko. Agroturistice v obci se nadmíru daří. V Zakšíně a Deštné jsou stále zaměřené na chov koní, vyjížďky do přírody a ubytování hostů. Navíc se v okolí Dubé, těsně za hranicemi Mikroregionu Podralsko nachází další agroturistické farmy. Tato příznivá situace je ovlivněna krásnou přírodou CHKO Kokořínsko, do které jsou stále situovány a kam se podnikají vyjížďky na koních. V obci se nachází zemědělský podnik zaměřený na chov prasat, z agroturistického hlediska těžko využitelný.

Ubytování v Dubé je možné v autokempu Nedamov, hotelu Zámek Berštejn nebo na zmiňovaných agrofarmách. Obec je dobře dostupná silniční dopravou, Dubou prochází silnice I. třídy č. 9.

Dubnice

Dubnice je pod hranicí rozvoje ve 3 faktorech (viz Příloha B, obr. 7), což z ní činí v rámci Mikroregionu Podralsko hospodářsky nadprůměrnou oblast. Strukturu ekonomiky, ekonomickou aktivitu i osídlení může zavedení agroturistiky ovlivnit pozitivně, ideálním řešením pro obec je vytvoření nových pracovních míst v oblasti služeb. Dubnice je z hospodářského hlediska vhodnou obcí pro realizování agroturistiky.

Agroturistické aktivity v obci nejsou provozovány, působí zde Dostihová stáj Dubnice, rodinná stáj VA-SA-PI zaměřená na chov koní a búrských koz a několik malých chovatelů různých hospodářských zvířat.

Nejbližší možnost ubytování je ve Stráži pod Ralskem. Obec je dostupná pouze po silnici III. třídy.

Hamr na Jezeře

V rámci Mikroregionu Podralsko se jedná hospodářsky o průměrnou obec. 4 faktory jsou pod hranicí rozvoje (viz Příloha B, obr. 8). Alarmující je vysoká nezaměstnanost, kterou stejně jako strukturu ekonomiky a za určitých podmínek i osídlení rozvoj agroturistiky ovlivní pozitivně. Občanskou vybavenost pak neovlivní vůbec, zdravotnická a školská zřízení se nacházejí v nedaleké Stráži pod Ralskem. Jedná se o obec s velkou turistickou tradicí, ale zároveň negativně zatíženou nedávnou těžbou uranu. Agroturistika by pro obec byla z hospodářského hlediska přínosem.

V obci není evidována žádná agroturistická aktivita. Chov hospodářských zvířat je v obci realizován pouze v malém měřítku. Hamr na Jezeře má značnou turistickou tradici, která byla narušena těžbou uranové rudy ve druhé polovině dvacátého století. V současnosti je projevována snaha na turistické tradice navázat, například vybudováním cyklistických stezek.

Obec nabízí široké spektrum ubytovacích možností, od autokempu přes priváty, penziony k hotelu. Z dopravního hlediska je obec dostupná pouze po silnici II. třídy č. 278.

Jablonné v Podještědí

Obec vykazuje 3 faktory s nízkou dynamikou rozvoje (viz Příloha B, obr. 9), patří v rámci mikroregionu k hospodářsky silnějším. Atraktivita místa bydlení nebude zavedením či rozšířením agroturistiky ovlivněna, naopak na nezaměstnanost a strukturu ekonomiky může mít pozitivní vliv. Jak z obr. 9 jednoznačně vyplývá, obci by prospělo zvýšení počtu pracovních míst v oblasti služeb. Z hospodářského hlediska je obec vhodnou pro rozvoj agroturistiky.

Na území obce se nachází ranč Malevil, konkrétně ve vesnici Heřmanice. Ranč poskytuje pravděpodobně nejširší agroturistickou nabídku v Mikroregionu Podralsko. V Postřelné, vesnici patřící pod obec Jablonné v Podještědí, je realizován firmou PV – Cvikov s.r.o.

početně významný chov koz, ovcí a skotu. Pro agroturistiku využíván není a ani to není v záměrech firmy. V části obce Pole je jízďárna nabízející výuku westernového ježdění a podnikání i víkendových vyjížděk na koních. Ostatní chovy nejsou významné či pro agroturistiku využitelné.

Obec nabízí pestrou škálu ubytovacích možností od autokempu přes penziony až po ubytování hotelového typu na ranči Malevil. Dopravní dostupnost Jablonného je výborná, obcí prochází silnice I. třídy č. 13 a další méně významné silniční tahy, k dispozici je železniční doprava.

Mimoň

Pomyslné centrum Mikroregionu Podralsko se potýká se čtyřmi faktory pod hranicí rozvoje (viz Příloha B, obr. 10), což z Mimoně činí obec hospodářsky průměrnou. Jak již autorka diplomové práce několikrát uvedla, agroturistika má na některé faktory žádný nebo minimální vliv. Patří mezi ně občanská vybavenost a atraktivita místa bydlení. Zvýšení pracovních míst v oblasti služeb, kam agroturistiku řadíme, přispěje k zlepšení struktury ekonomiky. Kladně agroturistika působí i na udržitelný rozvoj prostředí. Její rozvoj v obci je z hospodářského hlediska vhodný.

V současné době není agroturistika na území obce provozována. Možnosti pro její rozvoj ale existují. Adeptem je Hřebčín Mimoň, který se zabývá chovem, ustájením a tréninkem koní. Agroturistické služby poskytují Vojenskými lesy a statky ČR, s.p., divize Mimoň, jejich realizace ale probíhá na území obce Ralsko.

Největší ubytovací kapacitu má Hotel Beseda, k dispozici jsou ještě Penzion M a apartmány Na Sokolce. Celkově je možností k ubytování v Mimoně málo. Dopravní dostupnost je dobrá, Mimoň leží na křižovatce silnic II. třídy. Obec má železniční spojení.

Noviny pod Ralskem

Obec zaznamenává 4 faktory s nízkou dynamikou rozvoje (viz Příloha B, obr. 11). 2 z nich se dotýkají agroturistiky, a to osídlení a struktura ekonomiky. Oba faktory budou případným rozvojem agroturistiky pozitivně ovlivněny. Obec vykazuje dobré výsledky

především ve faktoru nezaměstnanosti. Jelikož agroturistika nepočítá s náborem pracovních sil ve větším měřítku, jsou i Noviny pod Ralskem vhodným kandidátem k rozvoji agroturistických aktivit.

V obci není registrován žádný agroturistický provoz ani významný chov hospodářského zvířectva. Ubytování je nabízeno v Penzionu Zlatá Lípa v kapacitě 10 lůžek. Noviny pod Ralskem nejsou napojeny na železniční síť, obec je dostupná po silnici II. třídy č. 270.

Okna

Obec vykazuje 3 faktory s nízkou dynamikou rozvoje s poměrně neobvyklým rozložením (viz Příloha B, obr. 12). Atraktivitu místa bydlení ovlivňují jiné ukazatele, nežli je zavádění agroturistických aktivit v obci. Může ale dojít k zlepšení situace u osídlení a ekonomické aktivity. Rozvoj agroturistiky by mohl přispět k vytvoření ekonomické rovnováhy v obci a omezit její slabé stránky.

Okna jsou jednou z nejmenších obcí mikroregionu. Nebyl zaznamenán žádný výskyt agroturistických aktivit ani významných hospodářských chovů. Ubytování je možné realizovat pronájmem rekreační chaty Okna. Dopravní dostupnost obce je dobrá, leží v těsné blízkosti silnice I. třídy č. 38, v obci je železniční zastávka.

Osečná

Obec vykazuje hospodářsky nadprůměrné výsledky, slabinou je jediný faktor – nezaměstnanost (viz Příloha B, obr. 13). Osečné by tak prospělo vytvoření nových pracovních míst. V obci fungují lázně, které zajišťují značný příliv návštěvníků. Agroturistika by mohla být vhodným doplňkem ke stávajícím turistickým atraktivitám.

V současnosti se nikdo agroturistice v Osečné nevěnuje. Nejsou zde přítomni ani významní chovatelé hospodářských zvířat, využít by se mohl snad jen rybník v Chrastné nebo okolní lesy pro myslivost.

Ubytovacích možností v obci je hodně, jedná se o chatky v areálu místní ZŠ, rekreační středisko Jadran v Chrastné, řadu penzionů, apartmánů a ubytování v soukromí.

Specifikem jsou přilehlé lázně Kunderatice. Z dopravního hlediska je obec poměrně odříznutá od hlavních tahů, prochází jí silnice II. třídy č. 278, vlakem Osečná dostupná není, nejbližší železniční stanice se nachází v Křižanech 8 km od Osečné.

Pertoltice pod Ralskem

Obec vykazuje nízkou dynamiku rozvoje u 4 faktorů (viz Příloha B, obr. 14). Velmi špatná je situace především u nezaměstnanosti, občanské vybavenosti a struktury ekonomiky. Zavedení agroturistiky v obci by přispělo k odstranění či alespoň vylepšení výsledků u hospodářsky slabých stránek. Pozitivně ovlivní nezaměstnanost, osídlení a strukturu ekonomiky.

Agroturistika v obci provozována není. Významný je chov východofríských ovcí na Farmě von Pertoltitz, majitel má však v úmyslu v polovině roku 2011 chov prodat. Farma chová rovněž lovecké psy – irské vlkodavy.

V Pertolticích nejsou žádné ubytovací možnosti. V obci je železniční zastávka, prochází jí silnice III. třídy.

Ralsko

Jak je patrné z obr. 15 v Příloze B, Ralsko vykazuje v určitých faktorech mimořádně dobré a v dalších zase mimořádně špatné výsledky. Obec je specifická nejenom v mikroregionu, ale i v rámci celé ČR. Nízká dynamika rozvoje je sledována u faktorů nezaměstnanosti, osídlení, struktury ekonomiky a ekonomické aktivity, tedy přesně u takových, kterým by rozvoj agroturistiky jednoznačně prospěl. Obrovské území obce převážně tvořené zachovalou přírodou přímo vybízí k rozvoji agroturistických aktivit.

Agroturistika je v obci provozována v Bažantnici Ploužnice, kde je hlavní nabídkou myslivost. Dalším provozovatelem agroturistiky jsou Vojenské lesy a statky ČR, s.p., divize Mimoň. Vojenské lesy a statky lákají turisty na myslivost a sportovní rybolov. Vhodnými objekty pro agroturistiku jsou zemědělská usedlost Pavlín Dvůr a Jízdárna Hradčany. Všichni významní chovatelé hospodářských zvířat již byli uvedeni. Na území Ralska převažuje chov spárkaté zvěře určené pro myslivost, zajímavostí je nově založený

chov zebra evropského v oboře Židlov, v současné době se jedná o jednoho býka a 4 samice, Vojenské lesy a statky počítají do budoucna s chovem 25 – 30 kusů.

Ubytování je možné na již zmíněných agrofarmách, v Motorestu Kuřivody, Hotelu na Pláži či Penzionu Na Blízalce. Územím obce prochází silnice II. třídy č. 268 a několik menších silnic. Železniční doprava k dispozici není.

Rokytá

Celkem u pěti faktorů vykazuje obec nízkou dynamiku rozvoje (viz Příloha B, obr. 16), což jí činí v mikroregionu hospodářsky podprůměrnou. Věkovou strukturu a občanskou vybavenost agroturistika neovlivní, další faktory pod hranicí rozvoje mohou při rozvoji agroturistiky zaznamenat pozitivní růst. Jedná se o osídlení, strukturu ekonomiky a udržitelný rozvoj prostředí.

Agroturistika v současnosti v obci provozována není, chovem koní plemene hafling se zabývá Rokytá Hafling Ranč, k dispozici má 6 koní. Ranč nabízí prohlídku a seznámení s chovem, krátkodobé ustájení a zprostředkování ubytování pro turisty. Zajímavá je i chovatelská stanice Ruský medvěd zaměřená na chov psů plemene moskevský strážní pes. Rokytá je vyloženě zemědělskou obcí, 80% výměry tvoří orná půda.

Ubytování je možné po dohodě v ubytovně firmy AZ Farm, kapacita je 12 lůžek. Rokytá leží na silnici II. třídy č. 268, železniční doprava není k dispozici.

Stráž pod Ralskem

Stráž pod Ralskem se potýká s problémy u 4 faktorů (viz Příloha B, obr. 17), údaj pod hranicí rozvoje u atraktivity místa bydlení je dozajista způsoben útlumem těžby uranové rudy v oblasti. Struktura ekonomiky, udržitelný rozvoj prostředí i ekonomická aktivita mohou být rozvojem agroturistiky pozitivně ovlivněny. Obec má dobrou občanskou vybavenost, zavedení agroturistiky by bylo vhodným nástrojem k odstranění hospodářsky slabých stránek Stráže pod Ralskem.

Město je obklopeno rozsáhlými průmyslovými zónami, podmínky pro zemědělství jsou skromnější než u jiných obcí mikroregionu. Agroturistické aktivity sledovány nejsou, rovněž tak ani žádné významné chovy hospodářského zvířectva. Turisticky může být zajímavý pouze rybolov.

Ubytovacích kapacit je ve Stráži pod Ralskem poměrně dost. Ve městě jsou 2 hotely, penzion, chatky. Obec je dostupná po silnici II. třídy č. 278, osobní železniční doprava k dispozici není.

Tachov

Obec je hospodářsky podprůměrná, výrazně pod hranicí rozvoje se nalézá faktor nezaměstnanosti (viz Příloha B, obr. 18), prioritou obce by mělo být zajištění pracovních míst, k čemuž může agroturistika přispět. Podobně prospěšná může být u faktorů osídlení, struktury ekonomiky a udržitelného rozvoje prostředí.

Tachov je samostatnou obcí od roku 1994, ačkoliv má zemědělskou tradici (pěstoval se tu „zelený dubský chmel“), v současnosti nejsou zjištěny žádné agroturistické ani významné zemědělské aktivity.

Obec využívá blízkosti turisticky atraktivního Máchova kraje a Kokořínska a nabízí hned 4 ubytovací zařízení, největší z nich, Usedlost Tacha, má kapacitu 12 lůžek. Dopravně je Tachov dostupný po silnici III. třídy.

Velenice

Obec vykazuje 6. nejhorší faktor atraktivity místa bydlení v České republice (viz Příloha B, obr. 19), hrozí tedy, že se promění v chatařskou osadu, což ovšem není pro rozvoj agroturistiky překážkou. Špatnou občanskou vybavenost řeší blízké Zákupy. Pod hranicí rozvoje jsou ještě faktory osídlení a struktury ekonomiky, oběma rozvoj agroturistiky může prospět.

Agroturistika v obci realizována není, nebyl zaznamenán ani významný chov hospodářských zvířat. Velenice mají silnou zemědělskou tradici, v současnosti jsou zemědělské plochy na území obce vesměs obhospodařovány ZOD Brniště.

V obci je situován penzion s kapacitou 12 lůžek. Velenicemi prochází silnice III. třídy, železniční doprava k dispozici není.

Velký Valtínov

Celkem 5 faktorů v obci je pod hranicí rozvoje (viz Příloha B, obr. 20). Nezaměstnanost je ovlivněna ukončením těžby kamene na Tlustci a uzavřením tavicího závodu – tedy tradičních zaměstnavatelů. Rozvoj agroturistiky může přispět k vylepšení stavu tohoto faktoru.

Atraktivitu místa bydlení neovlivní, stejně jako občanskou vybavenost, kterou zajišťuje Jablonné v Podještědí. Faktory osídlení a struktury ekonomiky by agroturistika ovlivnila pozitivně. Hrozbou pro jakoukoliv formu turismu na území obce může být obnovení těžby kamene na nedalekém Tlustci.

Agroturistika v současnosti na území není provozována. Hospodářská zvířata jsou chována drobnými chovateli, významný chov s jakoukoliv nabídkou pro veřejnost sledován není.

K ubytování lze využít chalupu, která je k pronajmutí celá, kapacita 6 lůžek. Obcí prochází silnice III. třídy, k dispozici je železniční doprava.

Zákupy

Jak vyplývá z obr. 21 v Příloze B, Zákupy vyloženě na zavedení agroturistiky čekají, vylepšila by se především struktura ekonomiky a nezaměstnanost. Obec jako celek vykazuje 2 faktory s nízkou dynamikou rozvoje a patří v mikroregionu k hospodářsky nadprůměrným.

Zákupy jsou obcí s velkou zemědělskou tradicí. Turisticky atraktivní je chov koní, v Zákupích se jím zabývá Sportovní stáj Chýle. Farma Synek se zaměřuje na chov skotu, ve stádu je kolem 60 kusů. Velkovýkrmny Zákupy jsou tradičním producentem prasat. V Kamenici má ZOD Brniště farmu na chov jalovic. Aktivní jsou zákupští chovatelé,

pořádají prodejní výstavy. Turisticky lákavý je rybolov. Žádná ze zemědělských aktivit zatím nepřerostla v agroturistiku, ačkoliv Zákupy samotné pro návštěvníky zajímavé jsou, oblíbené je místní koupaliště a vybavené sportoviště. Zámek a přilehlý park patří rovněž k významným turistickým atraktivitám.

Ubytování v obci lze najít v ubytovně u ZŠ, v chatkách na koupališti, v penzionu, dá se pronajmout chata. Obec leží na silnici II. třídy 262, k dispozici je železniční doprava.

4. 3. Porovnání jednotlivých obcí Mikroregionu Podralsko podle oblastí hospodářského rozvoje, agroturistiky a zemědělství, ubytovacích možností a dopravní dostupnosti

Pro porovnání jednotlivých obcí ve sledovaných oblastech byla autorkou práce stanovena třibodová hodnotící škála v každé oblasti. Bodově je hodnocen hospodářský rozvoj obcí, stav agroturistiky a zemědělství, ubytovací možnosti a dopravní obslužnost.

Oblast hospodářského rozvoje je hodnocena podle počtu silných a slabých stránek vyplývajících z faktorové analýzy pro jednotlivé obce. V mikroregionu se vyskytují obce s 1, 2, 3, 4, 5 a 6 faktory s nízkou dynamikou rozvoje. Nejvyšší bodové hodnocení, 3 body, dostanou obce s 1 a 2 faktory pod hranicí rozvoje, tedy hospodářsky nejsilnější v regionu. Dvěma body jsou ohodnoceny obce s 3 a 4 slabými stránkami. Nejhorší ohodnocení – 1 bod, obdrží obce s 5 a 6 faktory pod hranicí rozvoje.

Oblast agroturistiky a zemědělství je hodnocena následujícím způsobem: 3 body obdrží obce, na jejichž území je provozována agroturistika, 2 body obce, které jsou po agrární stránce rozvinuté a ve kterých jsou zemědělské farmy s turisticky atraktivní činností. 1 bod připadne těm obcím, kde není zemědělství rozvinuto a chybí v nich příležitosti pro rozvoj agroturistiky.

Ubytovací možnosti jsou sledovány podle šířky jejich nabídky. Přítomnost hotelů znamená bod pro obci, ubytování v soukromí či rodinných penzionech – bod, ubytování v chatkách,

kempu apod. je oceněno rovněž bodem. Body se sčítají. Pokud obec nenabízí žádné ubytování, hodnocení je nejnižší, tedy 1.

Dopravní možnosti jsou hodnoceny takto: železniční spojení znamená bod pro obci, prochází li obcí silnice I. nebo II. třídy, případnou obcí 2 body, je li v obci pouze silnice III. třídy, znamená to jen 1 bod pro obci. Body se sčítají.

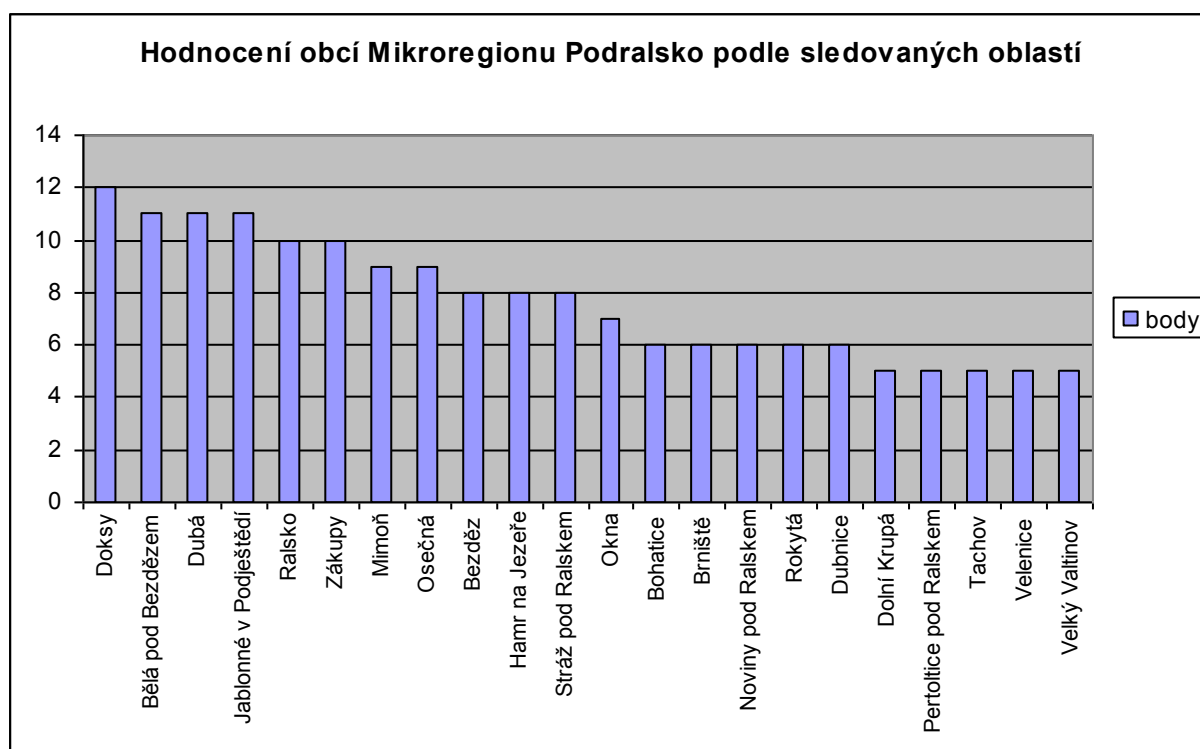
Tab. 5

Hodnocení obcí ve sledovaných oblastech

Název obce	HR	AT-Z	UM	DO	Celkem
Doksy	3	3	3	3	12
Bělá pod Bezdězem	3	2	3	3	11
Dubá	3	3	3	2	11
Jablonné v Podještědí	2	3	3	3	11
Ralsko	2	3	3	2	10
Zákupy	3	2	2	3	10
Mimoň	2	2	2	3	9
Osečná	3	1	3	2	9
Bezděz	1	3	1	3	8
Hamr na Jezeře	2	1	3	2	8
Stráž pod Ralskem	2	1	3	2	8
Okna	2	1	1	3	7
Bohatice	1	2	1	2	6
Brniště	1	2	1	2	6
Noviny pod Ralskem	2	1	1	2	6
Rokytá	1	2	1	2	6
Dubnice	2	2	1	1	6
Dolní Krupá	1	1	1	2	5
Pertoltice pod Ralskem	2	1	1	1	5
Tachov	1	1	2	1	5
Velenice	2	1	1	1	5
Velký Valtinov	1	1	1	2	5

Legenda k tabulce: HR   hospodářský rozvoj
                           AT-Z agroturistika a zemědělství
                           UM   ubytovací možnosti
                           DO   dopravní obslužnost

Zdroj: vlastní

Obr. 2 Hodnocení obcí Mikroregionu Podralsko podle sledovaných oblastí

Zdroj: vlastní

Jak je patrné z tabulky 5 a na obr. 2 nejlépe v hodnocení dopadla obec Doksy těsně následovaná trojicí Bělá pod Bezdězem, Dubá a Jablonné v Podještědí. Jedná se o obce, na jejichž území je agroturistika provozována, stejně jako v případě Ralska, které je v hodnocení hned za nimi. Obecně lze konstatovat, že nejhorších výsledků v hodnocení dosáhly obce s malým počtem obyvatel, mezi kterými je výjimkou Bezděz a částečně Okna, které těží z blízkosti Máchova jezera.

5. PRŮZKUM – DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

V páté kapitole diplomantka popisuje vlastní dotazníkový průzkum zaměřený na zjištění zájmu o agroturistiku, její formy a náplň z řad návštěvníků mikroregionu. Výsledky průzkumu jsou uvedeny a hodnoceny v tabulkách. Veškeré informace byly získány vlastním šetřením.

5. 1. Popis dotazníku

Součástí diplomové práce je dotazník (viz Příloha A), jehož cílem bylo zjistit zájem turistů o agroturistiku a povědomí o agroturistických podnicích a možnostech v Mikroregionu Podralsko. Dotazník jako forma průzkumu byl zvolen proto, že patří k nejlevnějším metodám průzkumu, jednoduše se zpracovává a vyhodnocuje je to jedna z nejméně dotěrných metod průzkumu – respondenti v naprosté většině neměli problém s vyplněním. Pro tento dotazník nebylo potřeba zjišťovat identifikační údaje respondentů. Zásadním ovšem bylo, aby dotazník vyplňovali pouze turisté ve vybraných lokalitách Mikroregionu Podralsko. Dotazník byl připraven i v německém jazyce, ale k jeho použití nedošlo.

Dotazník je tvořen 7 otázkami. Otázka č. 1 je uzavřená dichotomická, umožňuje pouze odpověď ano/ne. Ostatní otázky jsou uzavřené a polouzavřené. Výhodou uzavřených otázek je jednoduché vyplnění dotazníku, zaměření a nasměrování respondentů na danou problematiku a snadné zpracování odpovědí.

5. 2. Vlastní výzkum

Před distribucí dotazníků si autorka sama jeden vyplnila. Potřebovala na to 5 minut. Na základě této zkušenosti odhadla, že čas potřebný k vyplnění dotazníku by se měl pohybovat v rozmezí 10 – 15 minut. Dotazník byl vytištěn a nakopírován, celkem 180 ks.

Respondenti byli vybráni náhodně (nejprve se autorka ptala, zda je daná osoba turistou nebo místním), bylo jim vysvětleno, že dotazník bude sloužit jako podklad pro diplomovou práci, proč a za jakým účelem mají dotazník vyplnit. Oslovení jedinci byli ujištěni,

že nebudou vyplňovat žádné identifikační údaje o své osobě. V úvodu byli také upozorněni na potřebný čas a způsob označování odpovědí. Respondenti měli správnou odpověď zakřížkovat, případně dopsat text a dotazník odevzdat. Ve všech případech se jednalo a vyplňování dotazníků s osobní účastí autorky práce, to se mimo jiné osvědčilo i při zodpovídání dotazů a objasňování některých pojmů. Tímto způsobem bylo osloveno 184 osob, z toho bylo 158 turistů a šest dotazníků bylo prohlášeno za nerelevantní z důvodu nečitelnosti a záměrného poškozování. V konečné fázi byly získány informace pro následné vyhodnocení od 152 osob.

Dotazníkové šetření probíhalo v měsících červenec až říjen roku 2010 ve vybraných (turisticky atraktivních) lokalitách mikroregionu tak, aby byli osloveni návštěvníci všech jeho částí. Přehled míst, kde byl průzkum prováděn:

Dokesko – pláž Máchova jezera v Doksech (22) a ve Starých Splavech (14),
hrad Bezděz (12);

Mimoňsko – ZOO koutek v Hradčanech (18), areál Božího hrobu v Mimoni (7);

Východní Českolipsko – zámek Zákupy (24);

Strážsko a Podještědí – pláž v Hamru na Jezeře (17), vodní vlek ve Stráži
pod Ralskem (11);

Podhůří Lužických hor – zámek Lemberk (18), u vyhlídkové věže v Jablonném v Podj. (9).

V závorce je uveden počet respondentů v dané lokalitě. Celkem se tedy podařilo získat informace od 152 osob.

5. 3. Zpracování dat, výsledky a vyhodnocení dotazníku

Získaná data byla zpracována pomocí počítačových programů Microsoft Excell a Microsoft Word.

Vyhodnocení dotazníku

Výsledky dotazníku jsou zpracovány do tří tabulek. V první tabulce jsou shrnuty odpovědi na otázky 1, 2, 3, 5 a 6. Otázky 4 a 7 mají samostatnou tabulku.

Tab. 6

Vyhodnocení otázek č. 1, 2, 3, 5, a 6 z dotazníkového průzkumu

Lokalita	Počet respondentů	Zájemci o AT	AT jako hlavní aktivita	AT jako doplňková aktivita	Ubytování na farmě	Ubytování mimo farmu	Délka pobytu do 3 dnů	Délka pobytu 3 - 6 dnů	Délka pobytu 7 - 12 dnů	Pobyt nad 12 dnů	AT Dokesko	AT Mimoňsko	AT Východní Českolipsko	AT Strážsko a Podještědí	AT podhůří Lužických hor
Doksy	22	6	2	4	2	4	4	2	0	0	5	0	0	0	1
Staré Splavy	14	4	0	4	0	4	2	2	0	0	4	0	0	0	0
Bezděz	12	3	1	2	0	3	1	2	0	0	2	0	0	0	1
Hradčany	18	12	4	8	3	9	4	6	2	0	6	4	0	0	2
Mimoň	7	2	1	1	1	1	0	2	0	0	1	1	0	0	0
Zákupy	24	5	1	4	0	5	3	2	0	0	1	0	2	0	2
Hamr na Jezeře	17	5	0	5	0	5	2	2	1	0	3	0	0	2	0
Stráž pod Ralskem	11	3	0	3	0	3	2	1	0	0	2	0	0	0	1
Lemberk	18	4	2	2	2	2	2	0	1	1	2	0	0	0	2
Jablonné v Podj.	9	2	0	2	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	2
Dokesko	48	13	3	10	2	11	7	6	0	0	11	0	0	0	2
Mimoňsko	25	14	5	9	4	10	4	8	2	0	7	5	0	0	2
Východní Českolipsko	24	5	1	4	0	5	3	2	0	0	1	0	2	0	2
Strážsko a Podještědí	28	8	0	8	0	8	4	3	1	0	5	0	0	2	1
Podhůří Lužických hor	27	6	2	4	2	4	2	2	1	1	2	0	0	0	4
Celkem	152	46	11	35	8	38	20	21	4	1	26	5	2	2	11

Zdroj: vlastní

V tabulce 6 je zachycen počet respondentů a počet zájemců o agroturistiku. Z řad zájemců o agroturistiku vzešly odpovědi na další otázky, a to mají-li dotazovaní zájem

o agroturistiku jako o hlavní či doplňkovou aktivitu, jakou formu ubytování, jakou délku pobytu a jakou část Podralska preferují. Všechny položky jsou v tabulce znázorněny jak po lokalitách, ve kterých probíhalo samotné šetření, tak i po jednotlivých částech mikroregionu a samozřejmě i celkově.

Ze 152 dotazovaných návštěvníků Mikroregionu Podralsko projevilo zájem o agroturistiku 46, což je 30,3 %. Nejčastěji by nabídky agroturistiky využili respondenti v Mimoňsku, což je pravděpodobně ovlivněno i místem výběru pro dotazování – návštěvníci ZOO koutku v Hradčanech patří z velké části k milovníkům přírody a mají k agroturistice kladný vztah. 2/3 respondentů v Hradčanech by využilo nabídky agroturistiky, v ostatních lokalitách počet kladných odpovědí nepřesáhl 1/3. Jak vyplývá z tabulky 6, většina zájemců o agroturistiku by se jí raději věnovala jen doplňkově, bydlela by mimo farmu a volila by délku pobytu do šesti dnů. Nejžádanější lokalitou pro agroturistiku je Dokesko. Následuje podhůří Lužických hor a Mimoňsko.

Tab. 7

Vyhodnocení otázky č. 4 z dotazníkového průzkumu

Lokalita	Koně	Skot	Kozy	Ovce	Prasata	Drůbež	Myslivost	Rybolov	Pole, sad	Zemědělská technika	Vzdělávací aktivity	Zábava	Nákup výrobků	Dětské tábory	Zájemci o AT celkem
Doksy	6	0	3	2	0	0	3	2	0	0	0	2	0	0	6
Staré Splavy	3	0	1	1	0	0	1	1	0	1	1	2	1	0	4
Bezděz	2	1	2	0	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	3
Hradčany	10	2	5	4	1	0	4	2	0	0	2	2	2	2	12
Mimoň	2	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	0	2
Zákupy	4	0	2	2	0	0	1	1	0	1	2	2	0	0	5
Hamr na Jezeře	3	0	1	0	0	0	2	3	0	1	1	2	1	1	5
Stráž pod Ralskem	2	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	2	1	1	3
Lemberk	2	0	1	0	0	0	1	1	1	1	2	2	1	0	4

Jablonné v Podj.	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0	0	2
Dokesko	11	1	6	3	0	0	5	4	1	1	1	5	1	0	13
Mimoňsko	12	2	5	4	1	0	5	3	0	1	2	3	2	2	14
Východní Českolipsko	4	0	2	2	0	0	1	1	0	1	2	2	0	0	5
Strážsko a Podještědí	5	0	1	1	0	0	2	4	0	2	1	4	2	2	8
Podhůří Lužických hor	4	0	1	0	0	0	1	1	1	2	3	4	1	0	6
Celkem	36	3	15	10	1	0	14	13	2	7	9	18	6	4	46

Zdroj: vlastní

Tabulka 7 se věnuje otázce č. 4 v dotazníku, tedy náplni agroturistiky. Respondenti využili možnosti označit 3 nabídky náplně agroturistiky, naopak nikdo nevyjádřil zájem o jinou, v dotazníku neuvedenou, náplň. Největší zájem projeví dotazovaní o práci a jízdu na koni, pak o zábavu a práci u koz.

Tab. 8

Vyhodnocení otázky č. 7 z dotazníkového průzkumu

Lokalita	Respondenti	Ranč Malevil	Ranč Malevil - pobyt	Bažantnice Ploužnice	Bažantnice Ploužnice – pobyt	Farma Bezděz	Farma Bezděz - pobyt	Konírna Zakšín	Konírna Zakšín - pobyt	Stáj Deštná	Stáj Deštná - pobyt	Stáj Kruh	Stáj Kruh - pobyt	Vojenské lesy a statky Mimoň	Vojenské lesy a statky Mimoň - pobyt	Mimo Podralsko	Není AT	Neuvedena žádná
Doksy	22	6	4	2	1	2	0	2	0	1	0	1	0	0	0	10	0	6
Staré Splavy	14	2	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	7
Bezděz	12	3	1	0	0	6	0	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0	2
Hradčany	18	4	2	4	2	0	0	2	1	1	0	0	0	6	2	2	0	4

Mimoň	7	4	3	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	0
Zákupy	24	8	5	2	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2	0	4	4	4
Hamr na Jezeře	17	8	6	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	7
Stráž pod Ralskem	11	8	6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1
Lemberk	18	12	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	4
Jablonné v Podj.	9	7	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2
Dokesko	48	11	7	2	1	9	0	3	0	1	0	2	0	0	0	17	0	15
Mimoňsko	25	8	5	6	3	0	0	2	1	1	0	0	0	8	2	2	2	4
Východní Českolipsko	24	8	5	2	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2	0	4	4	4
Strážsko a Podještědí	28	16	12	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	3	2	8
Podhůří Lužických hor	27	19	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	6
Celkem	152	62	42	11	4	10	0	7	1	2	0	2	0	11	2	29	9	37

Zdroj: vlastní

Tabulka 8 hodnotí 7. otázku dotazníku. Z 152 dotazovaných jich 37 uvedlo, že žádné zařízení poskytující agroturistiku v Mikroregionu Podralsko neznají. 29 krát byla uvedena agroturistická provozovna mimo Mikroregion Podralsko, nejčastěji rodinná farma ve Vrchovanech poblíž Doks či různá zařízení Kokořínska, 9 krát se objevila sice existující zemědělská usedlost, ale bez možnosti ubytování a dalších služeb, šlo např. o Pavlin dvůr nebo Nord ranč. Ze stávajících agroturistických nabídek je mezi respondenty nejznámější Ranč Malevil, který dotazovaní turisté rovněž již často navštívili. Respondenti nejčastěji navštívili Ranč Malevil, a to ve 42 případech, 4 dotazovaní využili služeb Bažantnice Plouznice, 2 krát byla označena navštívenost Stáje Deštná a některého ze srubů Vojenských lesů a statků Mimoň, 1 respondent byl ve Stáji Zakšín.

6. SWOT ANALÝZA PODMÍNEK PRO AGROTURISTIKU V MIKROREGIONU PODRALSKO

V šesté kapitole autorka uvádí SWOT analýzu podmínek pro agroturistiku v mikroregionu. Informace čerpala z vlastního šetření, z internetu a odborné literatury.

SWOT analýza je standardní analytická metoda, která napomáhá identifikovat silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby spojené s určitým druhem činnosti, v tomto případě s podnikáním v agroturistice v Mikroregionu Podralsko. Podporováním silných stránek a snahou o odstraňování slabých stránek se zvyšuje pravděpodobnost využití nabízejících se příležitostí a snižují se rizika zjištěných hrozeb. SWOT analýza se člení na interní (silné a slabé stránky) a externí analýzu (příležitosti a hrozby). [25]

Tato SWOT analýza je syntézou informací ze 3 provedených analýz: zjištění současného stavu agroturistických možností, z faktorové analýzy a z dotazníkového šetření.

Tab. 9

SWOT analýza podmínek pro agroturistiku v Mikroregionu Podralsko

	Pomocné k dosažení cíle	Škodlivé k dosažení cíle
Vnitřní původ	<p>Silné stránky:</p> <p>Zachovalé přírodní prostředí.</p> <p>Množství turistických atraktivit.</p> <p>Zemědělská a lesnická tradice.</p> <p>Volné prostory pro rozvoj.</p> <p>Příhraniční poloha.</p>	<p>Slabé stránky:</p> <p>Nedostatečná infrastruktura, špatný stav komunikací.</p> <p>Ekologické zátěže (těžba uranu, bývalý VVP, Tlustec...).</p> <p>Neexistence ubytovacích kapacit na farmách.</p> <p>Slabá propagace.</p> <p>Nedostatečná spolupráce obcí a infocenter.</p>
Vnější původ	<p>Příležitosti:</p> <p>Zavedení agroturistiky v existujících farmách.</p> <p>Větší využití bývalého VVP Ralsko.</p> <p>Větší využití vodních ploch a toků.</p> <p>Nabídka produktů a potravin vyrobených na farmě, farmářské trhy.</p> <p>Spolupráce s infocentry, propagace v médiích.</p> <p>Využití vzrůstající obliby agroturistiky.</p> <p>Zavedení chovů atraktivních a netradičních druhů zvířat (lamy, velbloudi, ...).</p> <p>Využití fondů EU a jiných dotačních programů.</p>	<p>Hrozby:</p> <p>Hospodářská krize.</p> <p>Nedostatek finančních zdrojů.</p> <p>Nedokončená sanace ekologických zátěží.</p> <p>Konkurence agroturistických zařízení v okolí mikroregionu.</p> <p>Pokles zemědělské výroby.</p> <p>Špatné povědomí o mikroregionu.</p>

Zdroj: vlastní

7. NÁVRHY DALŠÍHO ROZVOJE AGROTURISTIKY V MIKROREGIONU PODRALSKO

V sedmé kapitole předkládá autorka vlastní návrhy dalšího rozvoje agroturistiky v mikroregionu.

Pokud budeme chápat agroturistiku jako formu podnikání, která přináší zemědělcům další příjmy, musíme se zaměřit na již existující zemědělské usedlosti a farmy, které se agroturistice zatím nevěnují, ale mají předpoklady pro její zavedení. Ve své práci uvádí autorka 8 takových zařízení, ve kterých se farmáři věnují převážně chovu koní. Práce a jízda na koni je v současné době nejoblíbenější a nejžádanější náplní agroturistiky. Nord ranč v Bohaticích již vybudování ubytovacích kapacit plánuje na rok 2011, v ostatních zařízeních jsou turisté většinou vítáni, jsou jim nabízeny vyjížďky nebo exkurze. Záleží pouze na možnostech a zájmu majitelů, jestli se rozhodnou rozšířit svou činnost o agroturistiku. Podobně se pro rozvoj agroturistiky mohou rozhodnout různí drobní chovatelé koz či ovcí, které v žebříčku oblíbenosti rovněž nedopadli špatně.

V Mikroregionu Podralsko jsou oblasti, ve kterých byl přirozený rozvoj hospodářství a tím i zemědělství narušen těžbou surovin (Strážsko) či zřízením vojenského výcvikového prostoru (Ralsko). Zatímco rozvoj zemědělství a agroturistiky v bývalých místech těžby uranové rudy může být značně omezen ekologickými zátěžemi či obnovením těžby, bývalý vojenský výcvikový prostor je téměř ideální oblastí pro rozvoj zemědělství a agroturistiky. Ačkoliv v regionu již vyvíjí své aktivity Bažantnice Plouznice a Vojenské lesy a statky ČR, kapacita bývalého VVP pro agrární a agroturistický rozvoj není zdaleka vyčerpána. Velmi pozitivně je hodnocena z hlediska turistické atraktivity oblasti zavedení chovu zubrů. Při průjezdu bývalým VVP po silnici 2. třídy č. 268 není nikde jediná zmínka či reklama na stávající agroturistická zařízení. Autorka se domnívá, že pro rozvoj agroturistiky v oblasti by bylo vhodné instalovat reklamní poutače ke zmíněné komunikaci nebo zřídit další farmu s agroturistickými službami přímo u silnice č. 268.

Dalším významným počinem pro rozvoj agroturistiky může být větší využití rybníků

a vodních toků v mikroregionu. Českolipsko, které částečně do Podralska spadá, náleží k nejvýznamnějším rybníkářským oblastem v ČR. Rybolov patří k turisticky vyhledávaným činnostem. Příhodným pro agroturistiku s rybářskou náplní je například Máchovo jezero, město Ralsko (Hradčany, Hvězdov), okolí Stráže pod Ralskem a Jablonného v Podještědí. Velmi zajímavou je v tomto ohledu řeka Ploučnice, která v poslední době stoupá v oblíbenosti u vodáků a v meandrech za Borečkem protéká nádhernou krajinou, Mikroregion Podralsko navíc vyvíjí značnou aktivitu k vybudování Zelené cyklomagistrály Ploučnice – jinými slovy, turisté u řeky už jsou, tak proč toho nevyužít.

V současné době prezentují média řadu pořadů a článků o jídle a stravování, čím dál víc je v České republice dbáno na kvalitu a původ stravy, podle mínění autorky by s trochou reklamy z této skutečnosti mohli těžit i současní farmáři v Mikroregionu Podralsko. Agroturistika s nabídkou potravin z vlastního chovu je provozována mimo jiné aktivity v Bažantnici Ploučnice, potenciál pro využití je rozhodně větší.

Za velkou slabinu současných provozovatelů agroturistiky v mikroregionu, s výjimkou Ranče Malevil, lze označit marketing, a to zejména v oblasti propagace. Internet a zmínka v infocentru nejsou dostatečnými nástroji k propagaci agroturistického zařízení. Navíc v infocentrech nemají přehled o současných možnostech. Chybí spolupráce mezi jednotlivými subjekty, prezentace v tisku, nejsou instalovány reklamní poutače apod. Povědomí o agroturistice se postupně zvyšuje v celé České republice, za přínosné pro rozvoj agroturistiky považuje autorka této práce větší prezentaci v místních médiích a investice do reklamy.

Magnetem pro turisty je chov netradičních zvířat, jako jsou velbloudi, lamy apod. Pořízení podobných komodit je sice finančně náročnější, tyto investice se ale mohou při vhodném využití poměrně rychle vrátit v podobě zvýšené návštěvnosti farmy. Zavedení chovu zubrů na území Ralska na média rozhodně zapůsobilo a přispělo k celkové propagaci oblasti. Další kroky tímto směrem přispějí ke známosti zařízení, která se budou chovem netradičních zvířat zabývat. Zároveň se samozřejmě musí počítat s agroturistickým využitím tradičně chovaných hospodářských zvířat na českých farmách.

K rozšíření možností agroturistiky by mohlo přispět i založení zastřešující organizace, která by měla za úkol odbornou pomoc při zakládání nebo rozšiřování farem pro agroturistiku, zajišťovala by také propagaci. Pro farmáře by to byla značná pomoc. Mohla by rovněž organizovat různé akce – např. farmářské trhy, festivaly, dožínky, výstavy apod.

Z hlediska geografického rozložení spatřuje autorka jako vhodné pro agroturistiku tyto oblasti:

- Dokesko – jedná se o turisticky hodně navštěvovanou oblast, náplní stávající agroturistiky je pouze práce a jízda na koních. Autorka se domnívá, že současná nabídka hippoaktivit není z hlediska návštěvnosti dostatečná, rezervy jsou ve využití rybolovu a ostatních hospodářských zvířat, vzhledem k početnému zastoupení dětských rekreantů se jako vhodné jeví různá plemena malých koz a ovcí apod.
- Mimoňsko – bývalý vojenský výcvikový prostor není zdaleka plně využit, možností je celá řada, samotné okolí Mimoně má potenciál v agroturistice zaměřené na koně.
- Podhůří Lužických hor – atraktivní krajina láká spoustu turistů, vedle poměrně luxusního ranče Malevil lze spatřit další možnosti u drobných chovatelů, kteří by při rozumné cenové politice mohli oslovit značnou část zájemců o pobyt v Lužickém podhůří.

ZÁVĚR

Mikroregion Podralsko je oblastí, kde má zemědělství, jako nezbytná podmínka pro existenci agroturistiky, velkou tradici. Tato tradice byla ve značné části území narušena těžbou nerostných surovin a zřízením vojenského výcvikového prostoru. Hospodářství v oblasti se pomalu vrací do původních kolejí, tento proces je ale zdoluhavý, protože je doprovázen potřebou likvidace různých ekologických zátěží či sanací vojenského výcvikového prostoru. Podnikání v agroturistice bylo narušeno nejenom omezením zemědělské činnosti v oblasti, ale i politickým klimatem po 2. světové válce, kolektivizací a znárodněním, ale i odsunem německého obyvatelstva, mezi kterým byla značná část původních hospodářů a vlastníků farem dnešního Mikroregionu Podralsko.

V současnosti je v mikroregionu 7 podnikatelských subjektů, které vyvíjejí agroturistickou činnost. Stejně jako v Rakousku či Bavorsku, kde se agroturistice nejlépe daří v turisticky oblíbených oblastech, i v Mikroregionu Podralsko je tato forma podnikání soustředěna především v hodně navštěvovaném okolí Máchova jezera, Kokořínsku a v Lužických horách. Obrovský potenciál poskytuje agroturistice bývalý vojenský výcvikový prostor. Specifické postavení zaujímá Ranč Malevil, který nabízí velké množství aktivit a ačkoli vznikl jako farma zaměřená na hipoturistiku, je v současnosti asi známější pro své golfové hřiště.

Obcím mikroregionu by zavedení nebo rozšíření agroturistiky prospělo, rozvoj cestovního ruchu patří ke strategii Mikroregionu Podralsko v boji za odstraňování slabin v hospodářství oblasti.

Podle dotazníkového šetření má o agroturistiku zájem významná část návštěvníků mikroregionu. Povědomí o agroturistice se zlepšuje v celé České republice a Podralsko má velký potenciál pro další rozvoj v této oblasti. Díky své příhraniční poloze, nepoškozené přírodě na území Ralska, turisticky atraktivním Máchovu kraji a Lužickým horám si Mikroregion Podralsko může činit ambice na zaujmutí stejné pozice v oblasti agroturistiky, jako má dnes Vysočina a jižní Čechy. Asi bude nutné jenom počkat, až se dokončí sanace bývalého vojenského výcvikového prostoru a ustálí se podnikatelské prostředí v zemědělství.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Agroturistika - nový produkt cestovního ruchu. In *Moje agroturistika* [online]. [s.l.] : MMR, 9. 6 .2008 [cit. 2010-11-05]. Dostupné z WWW: <www.mmr-vyzkum.cz/INFOBANKA/DownloadFile/6263.aspx>.
2. BERST ADAMS, B. *The New Agritourism: Hosting Community & Tourists on Your Farm*. New World Publishing. 2008. 224 s. ISBN 0-9632814-4-5.
3. BOHUTÍNSKÁ, Jana. *Podnikejte v agroturistice, má budoucnost*. In [online]. [s.l.] : [s.n.], 10. 7. 1990 [cit. 2010-11-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/clanky/podnikejte-v-agroturistice-ma-budoucnost/>>. ISSN 1802-8012.
4. Databáze EF TUL. Dostupné z WWW: <[http:// http://vyzkum.hf.tul.cz/wd/index.php?content=mestaobce/](http://http://vyzkum.hf.tul.cz/wd/index.php?content=mestaobce/)>.
5. *Chance in natura : local action group* [online]. 2011 [cit. 2011-04-14]. Hipostezky. Dostupné z WWW: <<http://www.chanceinnature.cz/podnikani/hipostezky/>>.
6. KESSLER, Hansluzi. *Berglandwirtschaft und Ferienhaustourismus : Wenn der Kuhstall zum Ferienhaus und das Mistseil zum Skilift wird ....* Basel : Reinhardt Druck , 1990. 400 s. ISBN 3-85988-136-1.
7. *Koncepce rozvoje cestovního ruchu v regionu Podralsko* [online]. Liberec : ARR, spol. s r.o., 2006 [cit. 2010-11-06]. Dostupné z WWW: <http://www.podralsko.info/files/koncepce_cr_v_mrg_podralsko_analyticka_cast.pdf>.
8. *Malevil* [online]. 2010 [cit. 2010-11-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.malevil.cz/>>.
9. Mikula, P. *Agroturistika v nápadech*. 2. vydání. Praha: Institut výchovy a vzdělávání Ministerstva zemědělství ČR. 1995. 40 s. ISBN 80-7105-099-7.
10. *Mikroregion Podralsko* [online]. c2011 [cit. 2010-11-06]. Charakteristika. Dostupné z WWW: <<http://www.podralsko.info/mikroregion-podralsko/charakteristika/>>.
11. *NATURA 2000 : AOPK ČR* [online]. 2006 [cit. 2010-11-20]. Co je Natura 2000. Dostupné z WWW:<<http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=2102&akce=&ssHledat=>>>.
12. *Nord ranc* [online]. 2010 [cit. 2010-11-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.nordranc.cz/>>.

13. Pavlin Dvůr [online]. 2008 [cit. 2010-11-16]. AboutCZ. Dostupné z WWW: <<http://www.pavlindvur.com/>>.
14. Pheasantry, Fasanerie, Bažantnice [online]. 2010 [cit. 2010-11-14]. Dostupné z WWW: <<http://bazantnice.com/>>.
15. PROZ : The translation workplace [online]. 2003 [cit. 2011-04-14].
Opracoviště, kolbiště, kolotoč. Dostupné z WWW: <http://www.proz.com/kudoz/czech_to_english/other/425094-opracovi%C5%A1t%C4%9B_kolbi%C5%A1t%C4%9B_koloto%C4%8D.html>.
16. PRSKAVCOVÁ, Martina. *Venkovská turistika - řešení pro hospodářsky slabé oblasti?* [online]. [s.l.], 2007. 8 s. Oborová práce. Technická univerzita v Liberci, Hospodářská fakulta. Dostupné z WWW: <<http://vyzkum.hf.tul.cz/wd/download/2007/Prskavcova1.pdf>>.
17. RYDVALOVÁ, P.; ŽIŽKA, M. *Konkurenceschopnost a jedinečnost obce*. 1.vyd. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2008. 217 s.
18. Stáj Deštná [online]. 2010 [cit. 2010-11-16]. Dostupné z WWW: <<http://staj-destna.webnode.cz/>>.
19. Svaz venkovské turistiky [online]. 2008, březen 2008 [cit. 2010-11-18]. Svaz venkovské turistiky. Dostupné z WWW: <<http://www.svazvt.cz/>>.
20. VÁCLAVÍK, Mgr. Tomáš. *Agroturistika na ekofarmách : Jak na to* [online]. 1. Brno : Ministerstvo zemědělství České republika, 2008 [cit. 2011-04-05]. Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/file/38603/Agroturistika_na_ekofarmach.pdf >.
21. VEBER, J.; SRPOVÁ, J. et al. *Podnikání v malé a střední firmě*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s. 2005, 320 s. ISBN 80-247-1069-2.
22. Vítejte na stránkách Zakšínského statku [online]. 2010 [cit. 2010-11-14]. Statek. Dostupné z WWW: <<http://www.konezaksin.cz/>>.
23. *Vojenské lesy a statky ČR* [online]. 2006 [cit. 2010-11-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.vls.cz/default.asp?web=104>>.
24. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie* [online]. 2002 [cit. 2011-04-11]. PPP - Wikipedie. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/PPP>>.
25. *Wikipedie : Otevřená encyklopedie* [online]. 2002 [cit. 2011-04-18]. SWOT Wikipedie. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/SWOT>>.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A	Dotazník
Příloha B	Síťové grafy pro hodnocení dynamiky hospodářského rozvoje v jednotlivých obcích

Příloha A

Dotazník pro turisty Mikroregionu Podralsko

1. Využili by jste v případě nabídky služeb agroturistiky v Mikroregionu Podralsko?

☐ ano

☐ ne

Pokud jste odpověděli ano, pokračujte prosím na otázku č. 2, pokud jste zaškrtnli ne, přejděte na otázku č. 7.

2. Máte zájem o agroturistiku jako o aktivitu:

☐ hlavní

☐ doplňkovou

3. O jakou formu agroturistiky máte zájem?

☐ ubytování přímo na farmě, chci se aktivně účastnit zemědělských prací

☐ ubytování v penzionu či hotelu, za činnostmi budu docházet

4. O jakou náplň máte zájem? Zaškrtněte max. 3 možnosti:

☐ práce a jízda na koni

☐ práce s jinými hospodářskými zvířaty, uveďte s kterými:

☐ skot

☐ kozy

☐ ovce

☐ prasata

☐ drůbež

☐ jiné, uveď jaké .....

☐ myslivost

☐ rybolov

☐ práce na poli, v sadu apod.

☐ práce se zemědělskou technikou

☐ vzdělávací aktivity (naučné stezky, poznávací vyjížďky, kurzy vaření, pěstování a ochutnávka vín, prohlídky, výstavy a muzea, exkurze, aranžování květin apod.)

- ☐ zábava (dožínky, festivaly, ...)
- ☐ nákup zemědělských výrobků přímo z farmy
- ☐ dětské tábory
- ☐ jiné, uveďte jaké .....

5. Jakou délku pobytu upřednostňujete?

- ☐ do 3 dnů
- ☐ 3 – 6 dnů
- ☐ 7 – 12 dnů
- ☐ delší

6. V jaké části Mikoregionu Podralsko by jste chtěli agroturistický pobyt realizovat?

- ☐ Dokesko
- ☐ Mimoňsko
- ☐ Východní Českolipsko
- ☐ Strážsko a Podještědí
- ☐ Podhůří Lužických hor

7. Znáte nějaké zařízení provozující agroturistiku na území Mikoregionu Podralsko?

- ☐ ano, znám, ale nenavštívil jsem
napište jakou: .....
- ☐ ano, znám, navštívil jsem
napište jakou: .....
- ☐ ne, neznám

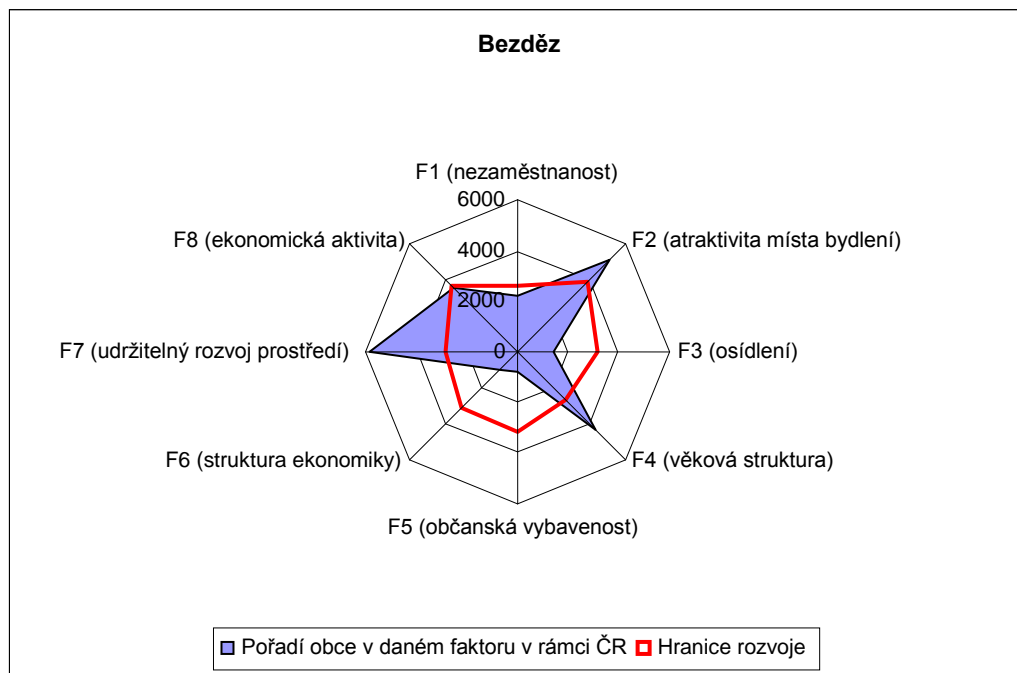
Děkuji za vyplnění dotazníku.

Příloha B

Sít'ové grafy pro hodnocení dynamiky hospodářského rozvoje v jednotlivých obcích

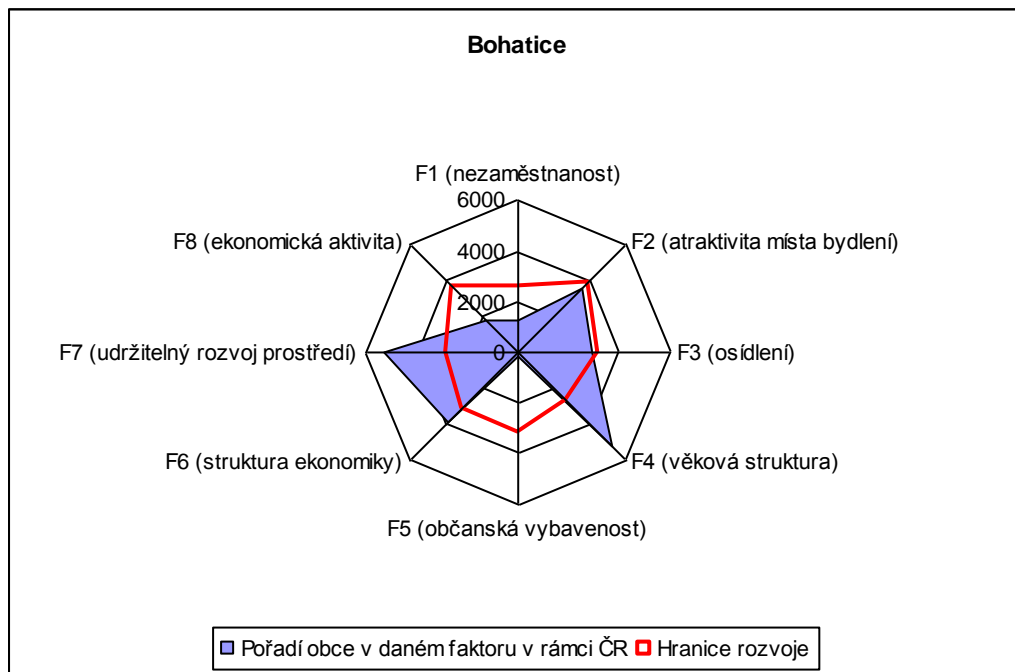
Obr. 1	Bezděz
Obr. 2	Bohatice
Obr. 3	Brniště
Obr. 4	Doksy
Obr. 5	Dolní Krupá
Obr. 6	Dubá
Obr. 7	Dubnice
Obr. 8	Hamr na Jezeře
Obr. 9	Jablonné v Podještědí
Obr. 10	Mimoň
Obr. 11	Noviny pod Ralskem
Obr. 12	Okna
Obr. 13	Osečná
Obr. 14	Pertoltice pod Ralskem
Obr. 15	Ralsko
Obr. 16	Rokytá
Obr. 17	Stráž pod Ralskem
Obr. 18	Tachov
Obr. 19	Velenice
Obr. 20	Velký Valtinov
Obr. 21	Zákupy

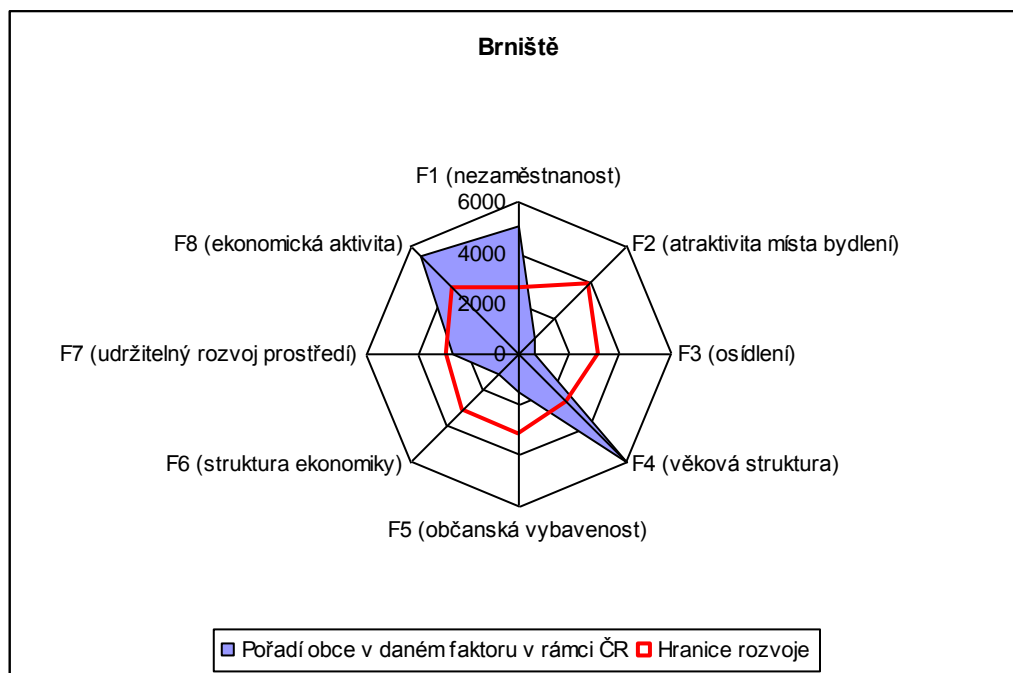
Obr. 1 Bezděz

Zdroj: vlastní

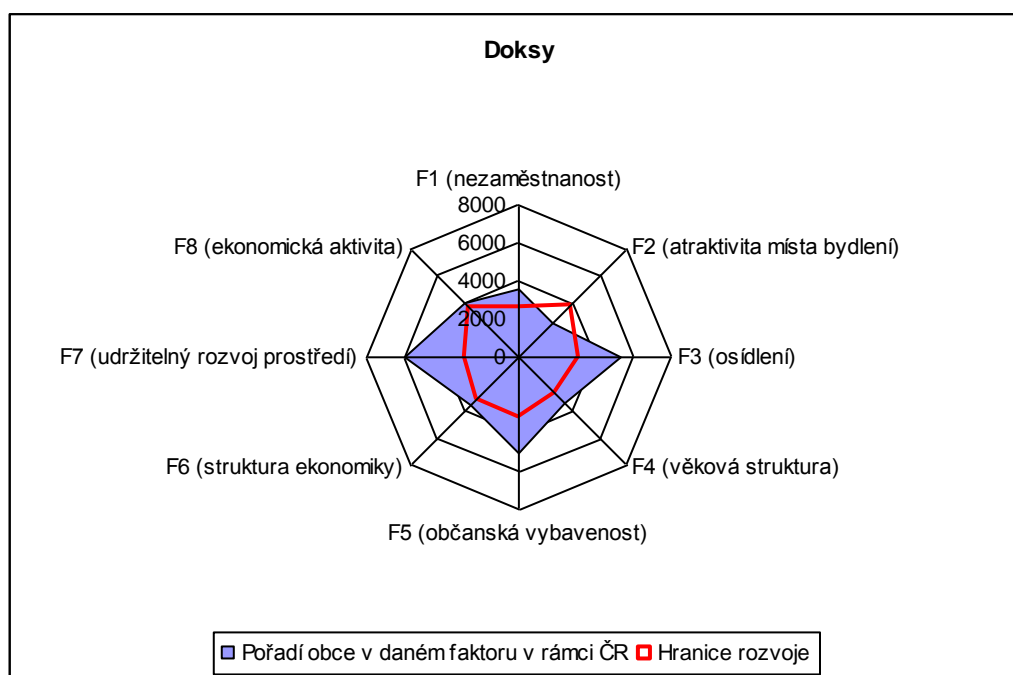
Obr. 2 Bohatice

Zdroj: vlastní

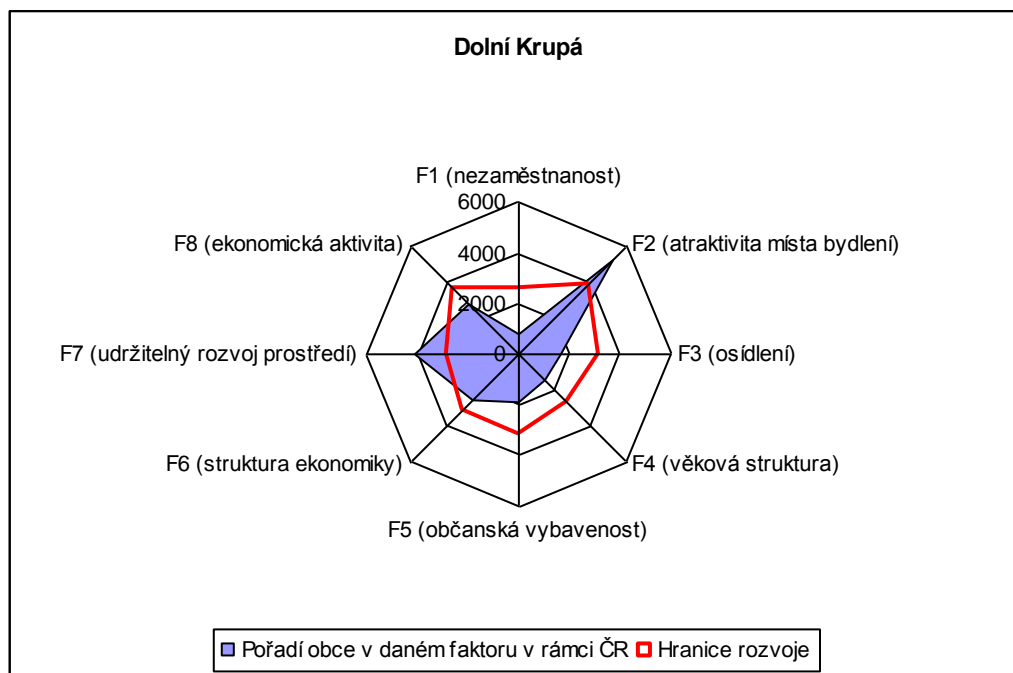
Obr. 3 Brniště

Zdroj: vlastní

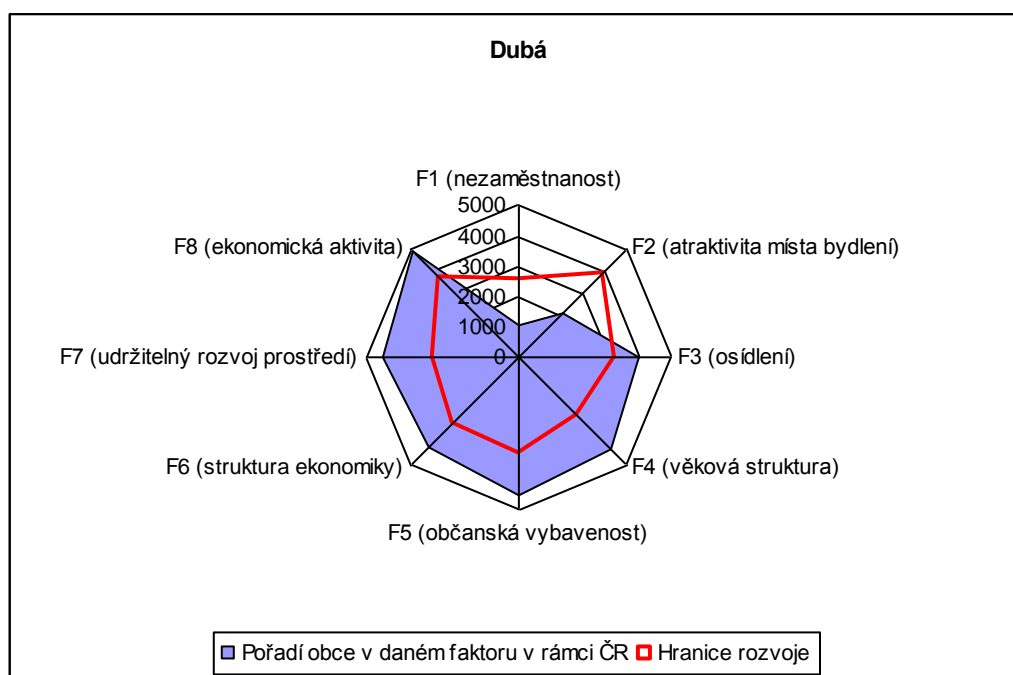
Obr. 4 Doksy

Zdroj: vlastní

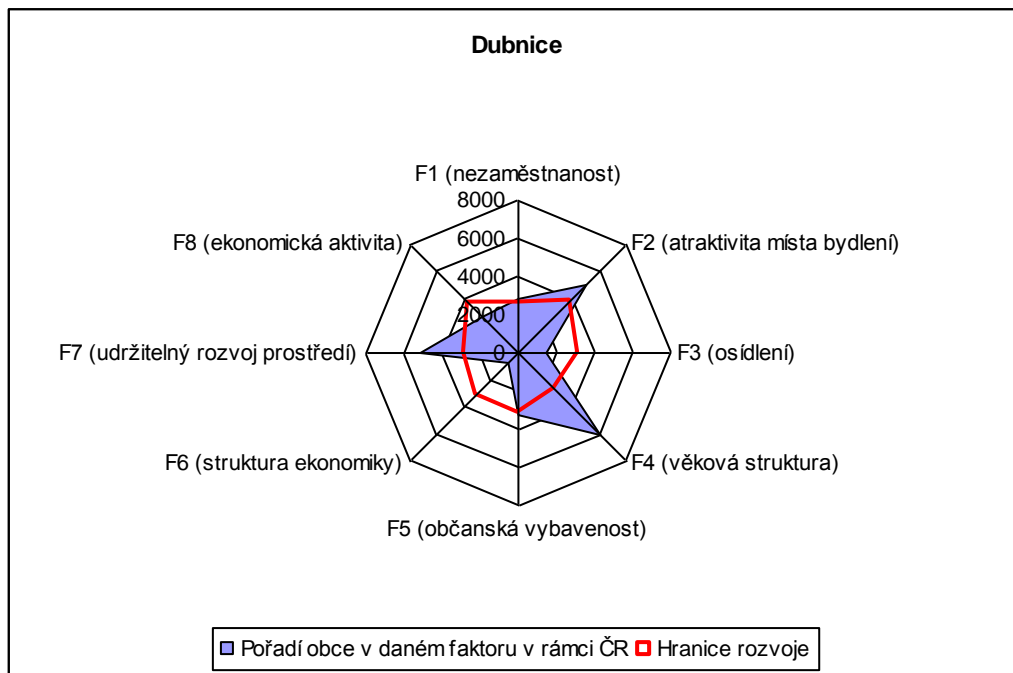
Obr. 5 Dolní Krupá

Zdroj: vlastní

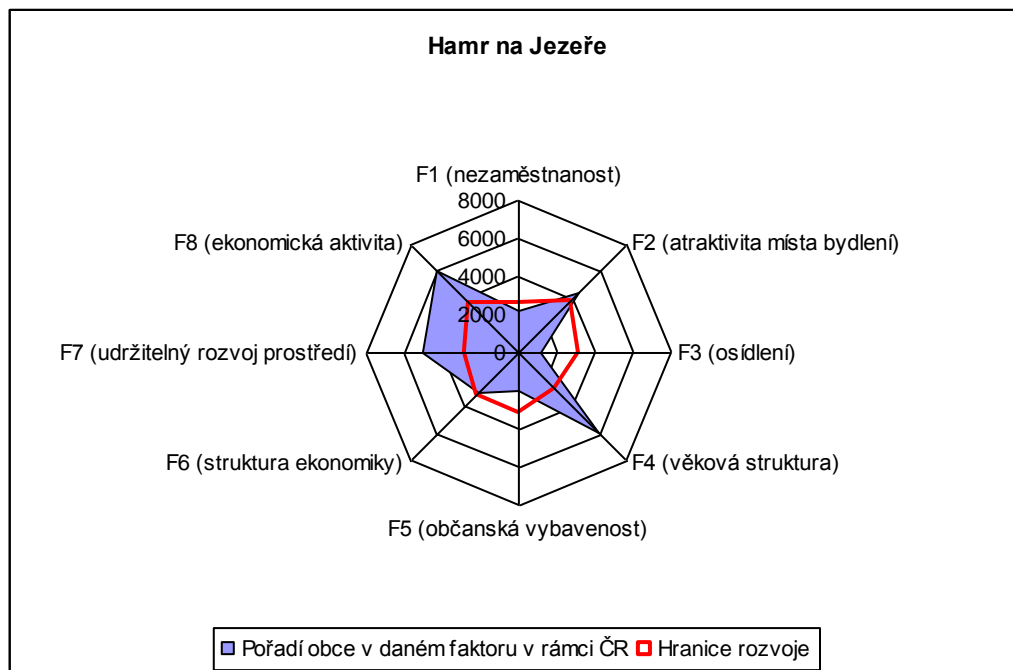
Obr. 6 Dubá

Zdroj: vlastní

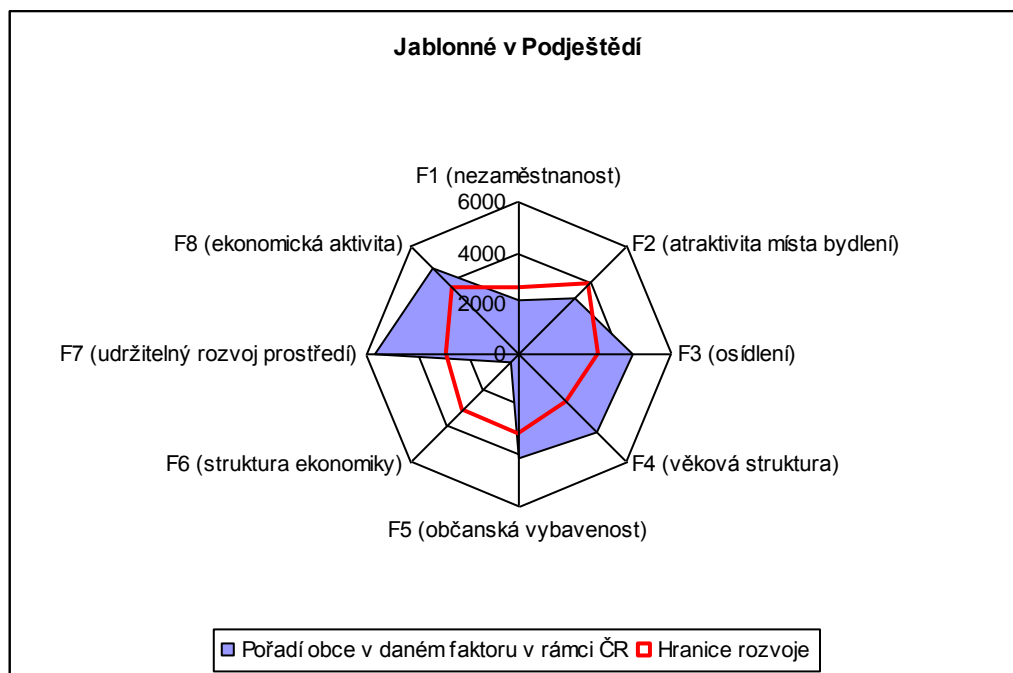
Obr. 7 Dubnice

Zdroj: vlastní

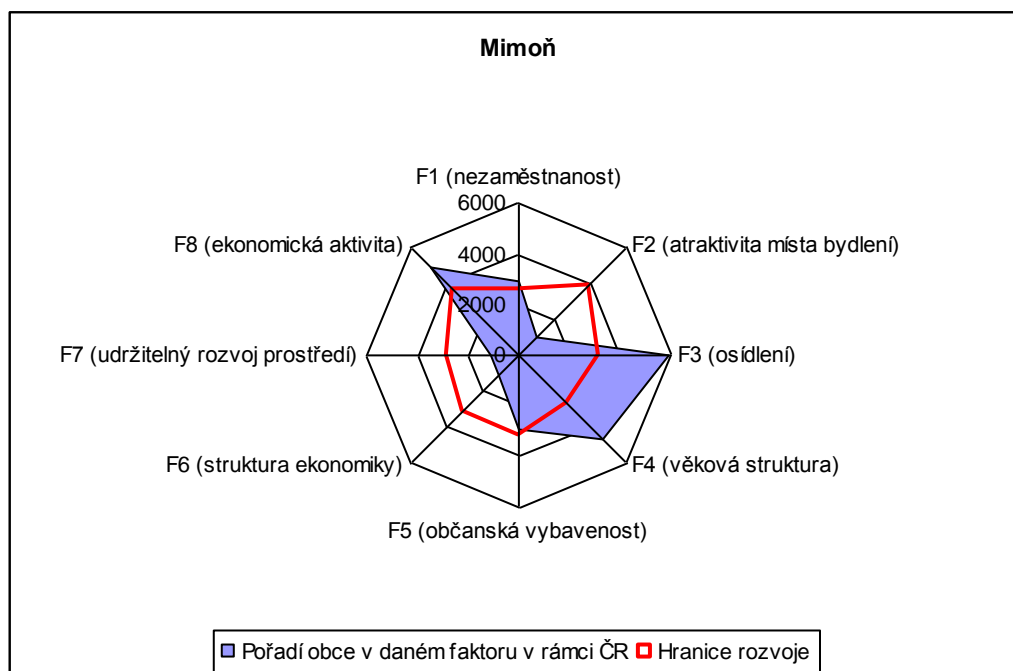
Obr. 8 Hamr na Jezeře

Zdroj: vlastní

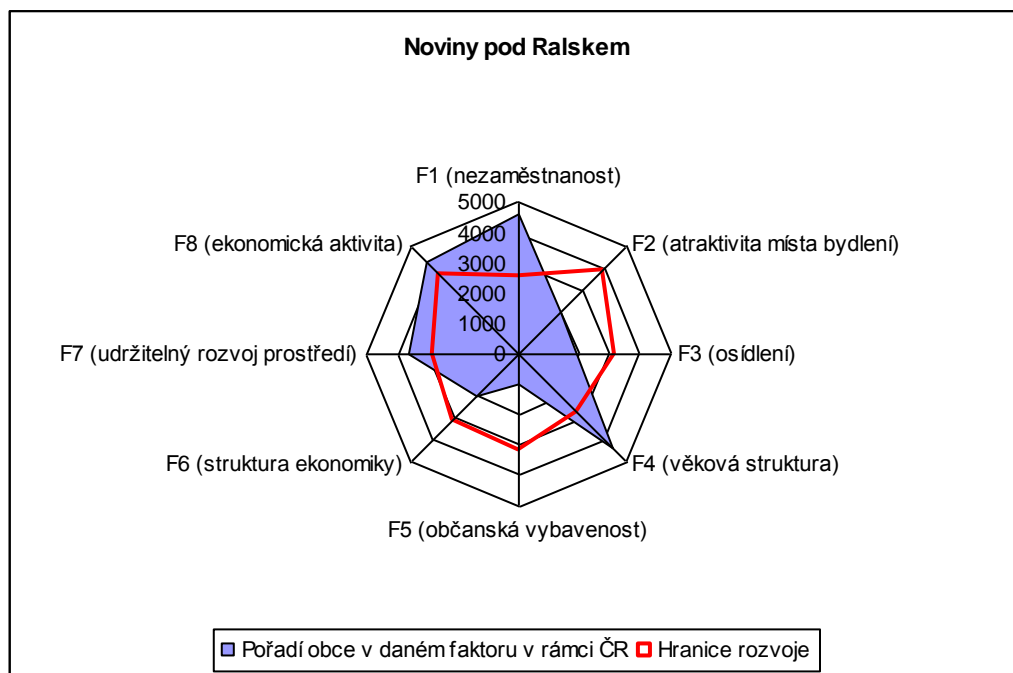
Obr. 9 Jablonné v Podještědí

Zdroj: vlastní

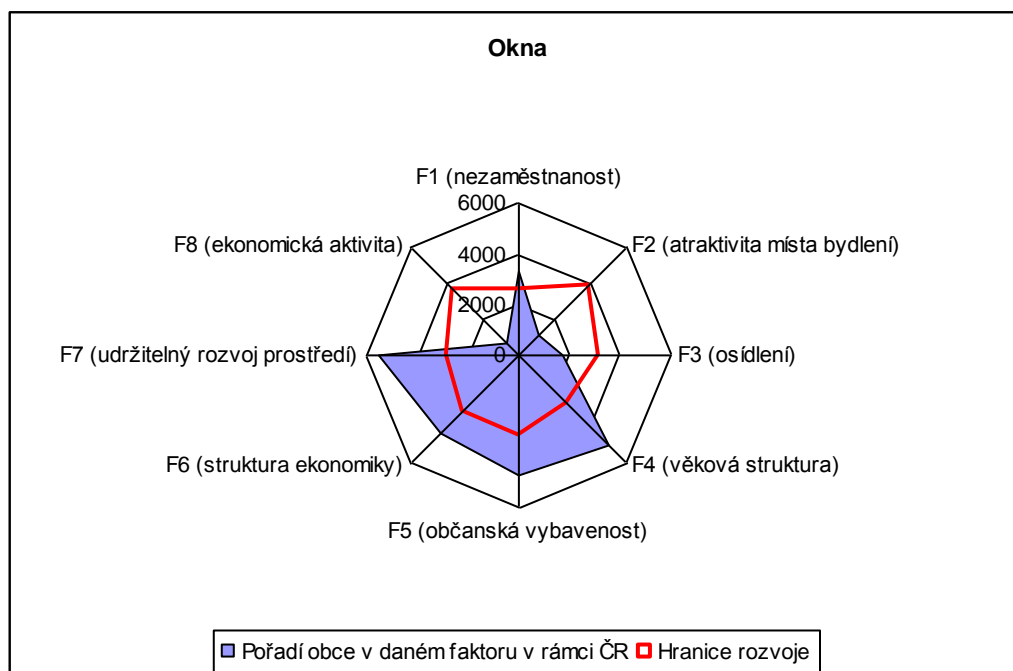
Obr. 10 Mimoň

Zdroj: vlastní

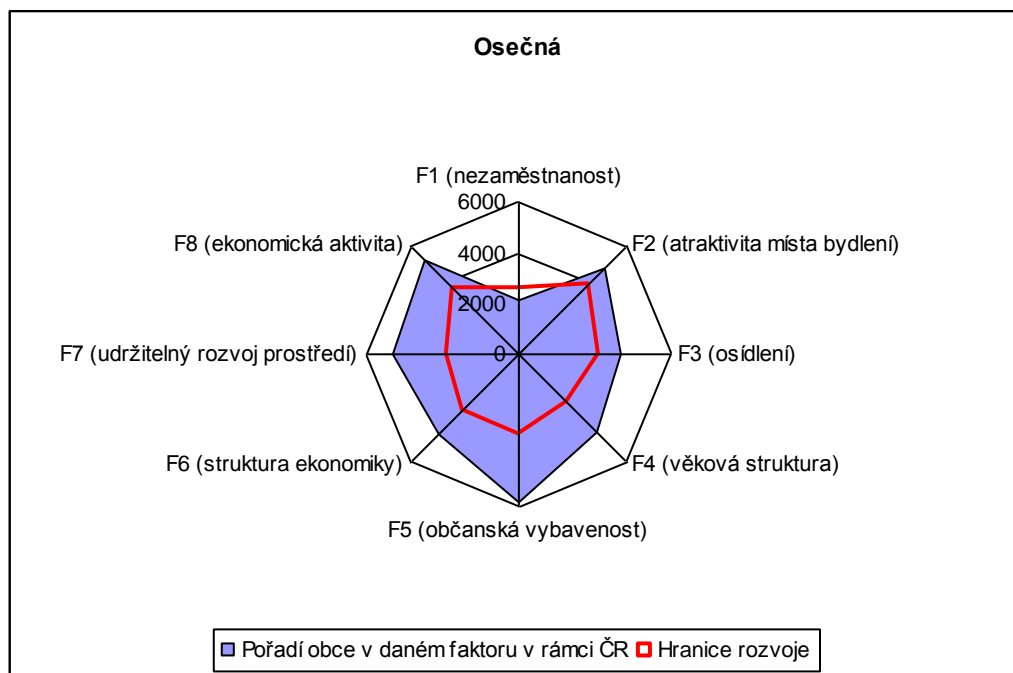
Obr. 11 Noviny pod Ralskem

Zdroj: vlastní

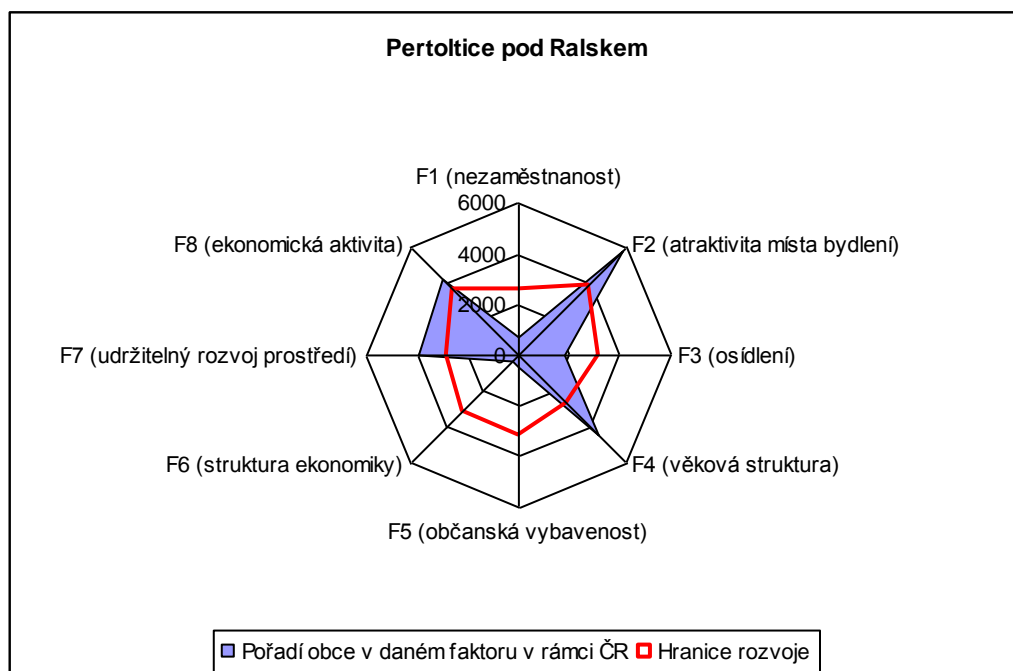
Obr. 12 Okna

Zdroj: vlastní

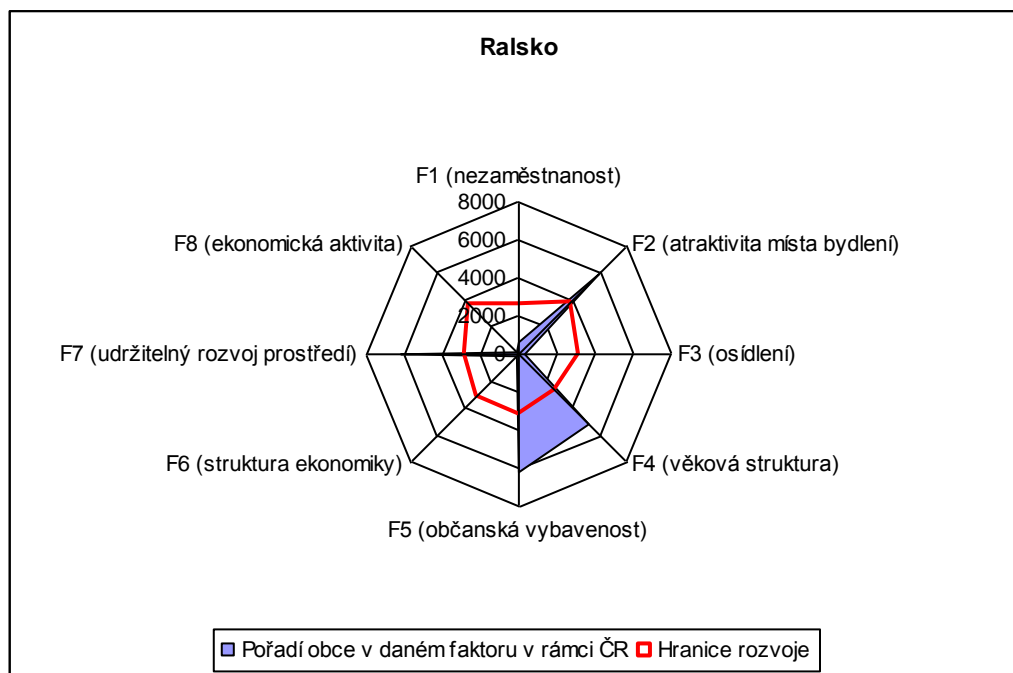
Obr. 13 Osečná

Zdroj: vlastní

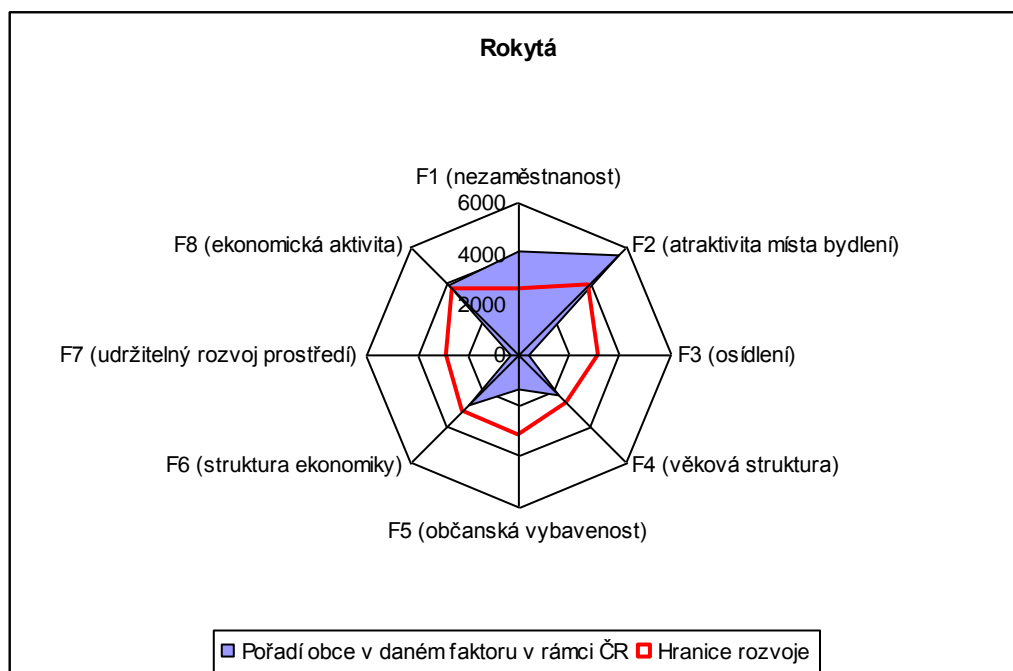
Obr. 14 Pertoltice pod Ralskem

Zdroj: vlastní

Obr. 15 Ralsko

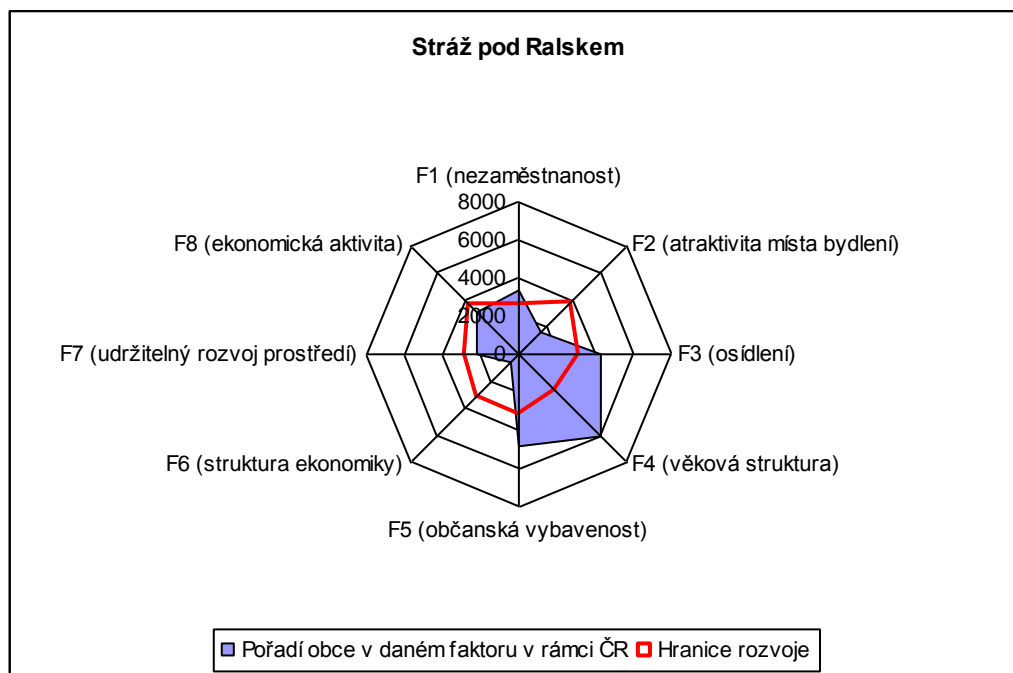
Zdroj: vlastní

Obr. 16 Rokytá

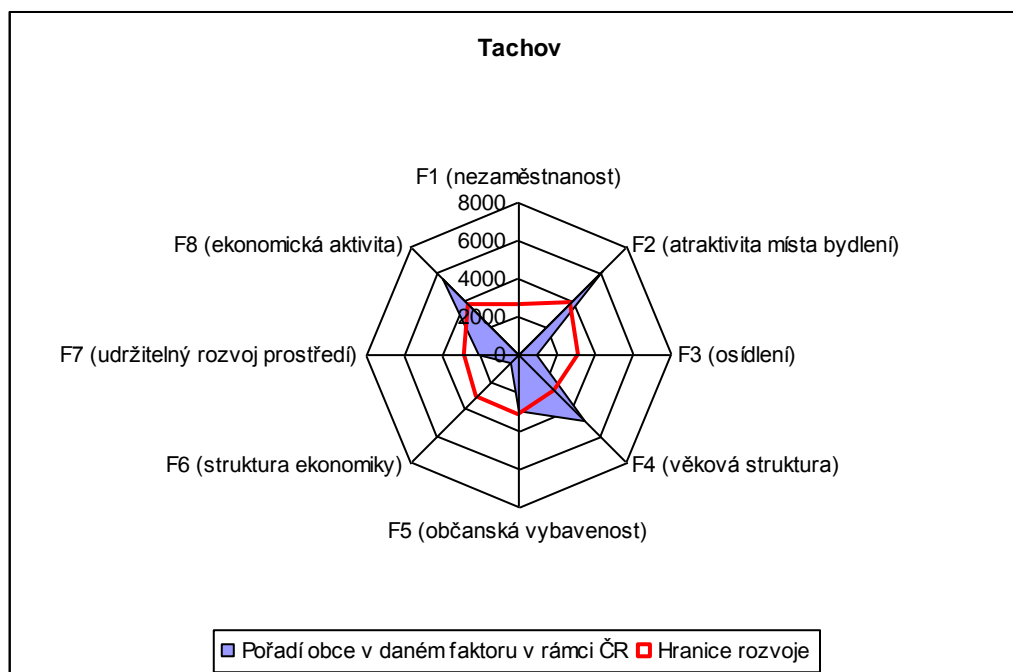
Zdroj: vlastní

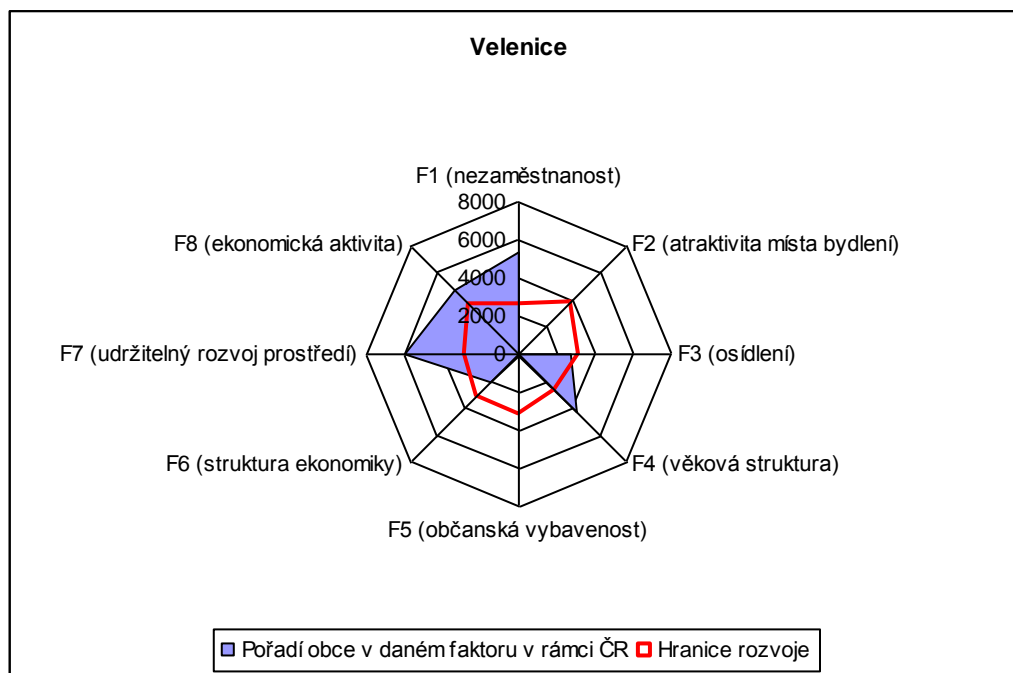
Obr. 17 Stráž pod Ralskem

Zdroj: vlastní

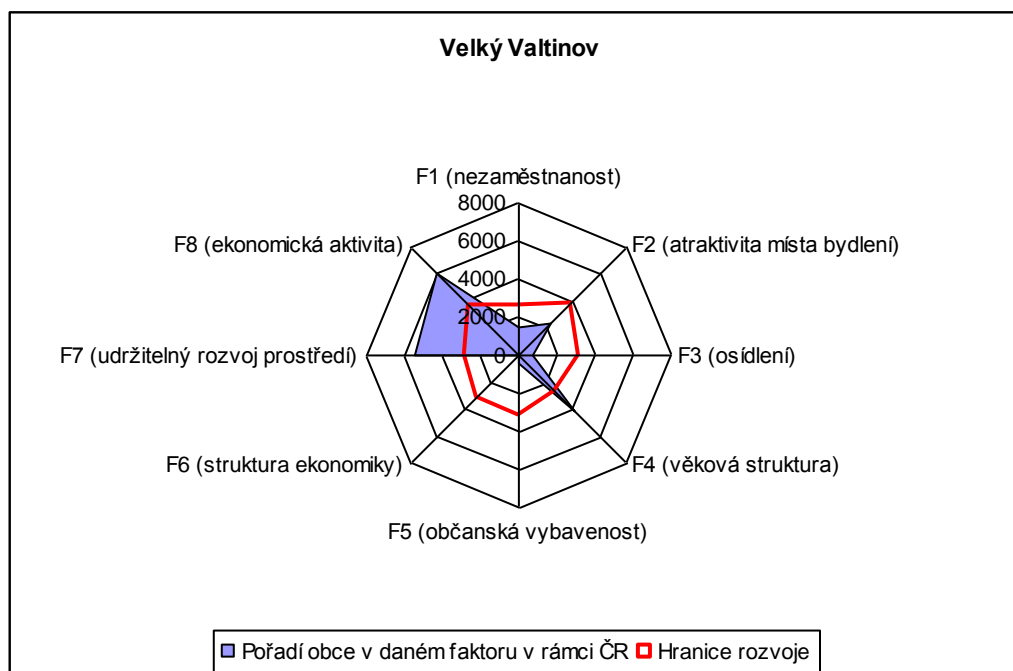
Obr. 18 Tachov

Zdroj: vlastní

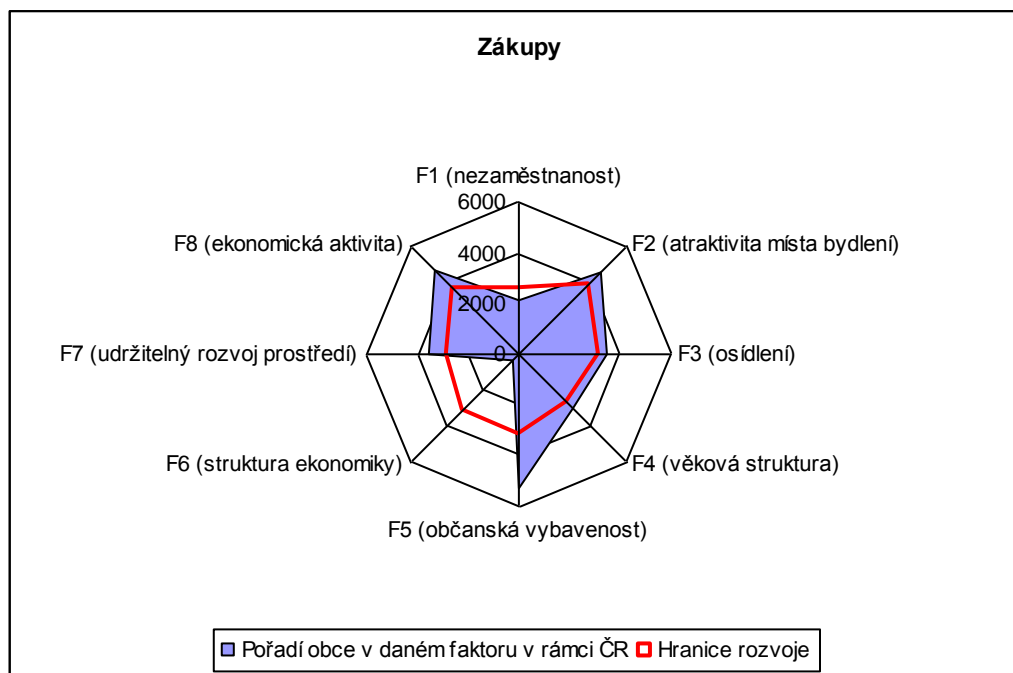
Obr. 19 Velenice

Zdroj: vlastní

Obr. 20 Velký Valtínov

Zdroj: vlastní

Obr. 21 Zákupy

Zdroj: vlastní